

Jézus és Petőfi

Lehet, hogy a címben szereplő két név: **Jézus és Petőfi** egymás mellé állítása első látásra, talán meglepőnek tűnik. „Hogy kerül a csizma az asztalra?” – gondolhatják. Én is így voltam vele, amikor arra kellett rádöbbenem, hogy a naptár szeszélyes játéka folytán az idén márciusban két jeles ünnepkörre fogunk röpke két hét leforgása alatt emlékezni: nevezetesen **1848. március 15-re és Húsvétra**. És, ahogy Húsvét nem választható el Jézus személyétől, ugyanúgy március 15. sem Petőfiétől. **Jézus a keresztény vallás, a szeretetvallás megalapítója és filozófiájának meghirdetője, Petőfi pedig a magyar hazaszereteté, és a hazafiságé.** Olyan két lángelmét tisztelhetünk személyükben, akiknek szellemi teljesítményét, a maguk területén eddig még senkinek sem sikerült túlszárnyalnia. És ahogy **a mi felfogásunkban a kereszténység és a magyarság szorosan összetartozó fogalmak**, ugyanúgy Jézus és Petőfi nevének együtt emlegetése, egymás mellé állítása sem fogható fel disszonanciának. Ezért döntöttem úgy, hogy bármennyire is meghökkentő ez a cím, az eredeti változatban marad. Ahogy gondolataimban végigvillant e két kiemelkedő személyiség életútja, sorsának tragikus befejeződése, meglepetéssel fedeztem fel, hogy nagyon sok hasonlóság van kettejük pályáiva – küldetéstudata, életüknek egy magasabb üggy szolgálatába állítása – és végzetes befejeződése között.

De mégis, – vethetik közbe az ellenkezők, – mennyire elütő, két különböző karakterű ember volt Jézus és Petőfi? **Jézus a megtestesült béke, a jó szándék, a megértés, az erőszakmentesség, a megbocsátás híve volt.** „Ha megdobnak követ, dobd vissza kenyérrel” – ez a híres mondása mindent elárul az ő felfogásáról. **Petőfi pedig forradalmár volt**, aki azt sem restellte leírni, hogy „akasszátok föl a királyokat”. Mégis a két szélső pólus képviselője ellenére nagyon sok közös vonás ismerhető fel üstököszerű megjelenésükben, a számukra kijelölt út felvállalásában, a küldetés szolgálatában, véghezvitelében és tragikus halálukban. Melyek ezek:

1. Mind a ketten viszonylag nagyon korán ráeszméltek arra, hogy **ezen a Földön nekik különös küldetésük van**. Mégpedig az, hogy tudásukat és **egész életüket a szegények**

ügyének szolgálatába kell állítaniuk. Őket kell megérteniük, az ő ügyüket kell képviselniük és jogaikért kell harcolniuk **a tudás és a szeretet „fegyverével”.**

2. Már nagyon korán tudatában voltak annak, hogy életük, földi pályafutásuk várhatóan **nagyon szűkre szabott lesz, és viszonylag rövid idő alatt kell nagyon sok feladatot megoldaniuk, véghezvinniük.** Olyan életművet alkotniuk, amellyel haláluk után is **szolgálni tudják azokat, akikért őket a jó Isten, az Atya a Földre küldte.**

3. Mindketten jószerével **az egész akkori országot bejárták.** Jézus Galileát, Júdeát, Szamariát, Petőfi az egész nagy történelmi Magyarországot. Alig van olyan város és jelentősebb falu a Kárpát-medencében, ahol Petőfi legalább egy napra, egy éjszakára ne fordult volna meg. Hogy hogyan bírta ezt 26 év alatt megtenni, ma is rejtély. Miközben állandóan, írt és alkotott. Emlékét e nevezetes helyeken mindenhol emléktábla őrzi. És ezeknek a településeknek a lakói büszkék arra, ha legalább egy fél napot eltöltött náluk. Alakjukról legendák keltek szárnyra. Hiszen rengeteg emberrel beszélgettek, akik haláluk után sokaknak többször is elmesélték, hogy mit hallottak tőlük, hogy milyen rendkívüli képességekkel rendelkező emberek voltak.

4. A sors által rövidre szabott életükben mindketten igyekeztek **egy olyan nagy történelmi életművet alkotni**, maguk után hagyni, amely várhatóan közeli haláluk után is segíti törekvéseik folytatását és győzelemre juttatását. Olyan hagyatékot hagyni, amely sohasem hagyja azt a lángot kialudni, amelynek fényét ők lobbantották fel.

Az én felfogásom szerint **ők mindketten nem a halálukkal, hanem egész életükkel és ránk hagyott életművükkel tették halhatatlanná magukat**, akiknek nevét mind a mai napig megőrizte az emberiség; és minden évben, amikor eljönnek a nevezetes évfordulók, nem lehet nem emlékezni rájuk. **Szerintem az a halhatatlan, aki olyan életművet hagy maga után, amelyet sohasem lehet elfelejteni, nem létezőnek tekinteni, mert örökre beivódott ez emberek tudatába.**

Jézus a kereszténység tanításait, hitelveit hagyta ránk. Petőfi pedig a magyarság és a hazafiság gondolatait. Manapság divat

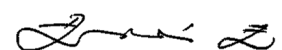
europaérnek vagy kozmopolitának látszani, miután a haza és hazafiság egyesek szerint már túlhaladott, avítt XIX. századi és „földhözragadt” fogalmak. Ennek ellenére **Petőfi gondolatainak tiszta magyarságát és hazafiság-tartalmát még senki sem merte megkérdőjelezni.** Ez is bizonyítja utolérhetetlen zsenijét! **Jókai szellemiségét** – aki nem költeményekben, hanem regényekben – tükrözve vissza azokat a gondolatokat, amelyeket Petőfi vallott, mára már **sikerült Pósa bácsi színvonalára ledegradálni, a „nagy mesélő” jelzővel illetni, mintha az ő regényeiben semmi más tartalom nem lenne csak romantikus mese.** Pedig szent meggyőződés, hogy **ahogy Petőfi, úgy Jókai nélkül sem lehet magyarságról és hazafiságról beszélni.** És azok a mai fiatalok, akik tévézés és számítógépezés mellett nem tudnak időt szakítani legalább néhány Jókai-kulcsregény elolvasására, azok egy nagyon nagy szellemi élménytől, olyan magyarságélmény-forrástól fosztják meg magukat, ami semmi mással nem pótolható.

Jézus földi pályafutása befejeződésének tragikus szakaszában az én számomra nemcsak a húsvéti ünnepkör áll önmagában. **Nekem ez az ünnepkör a virágvasárnapi dicsőséges jeruzsálemi bevonulással kezdődik,** amikor az ünneplő tömeg palmaágakkal és virágokkal borította el előtte az utat és hozsánnát kiáltott. **Ez akkor azt jelentette, hogy a Jézus által képviselt hitfelfogás győzött és diadalt aratott.** Ez volt az a pillanat, amelyet a már régen vele szemben álló főpapság nem tudott elviselni. Bevádolta, és perbe fogatta Jézust. Így következett **be a tragikus Nagypéntek,** amikor a pár nappal ezelőtt még hozsánnázó tömeg a „Feszítsd meg”-et kiáltotta Pilátusnak. Majd **a Golgota,** a súlyos keresztnek a vesztőhelyre cipelése, a keresztre feszítés és a kínok-kínjának elviselése, azzal a sóhajjal, hogy „Uram! Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek”. Végül pedig **a sziklasírból való húsvéti feltámadás.** Ezt a felmagasztalástól a tragikus vértanúhalálon keresztül a feltámadásig vezető utat szokták **„krisztusi út”-nak** nevezni.

Nem véletlen, hogy **a magyarsággal kapcsolatban is gyakran emlegetik a „krisztusi sorsot”, a „krisztusi utat”.** Az 1848. március 15-i forradalom győzelme és tragikus bukása, vagyis Segesvár és Világos között egy kicsivel több idő – közel másfél év – telt el, de az semmit sem von le abból, hogy úgy ahogy Jézus dicsőséges jeruzsálemi bevonulását a hamarosan bekövetkező megtorlás és az ártatlan halál követte, a

magyarság is úgy érezte, hogy eddig **minden forradalmunk – 1848, vagy 1956 – győzelmének csak pár napig örülhettünk, aztán jött a kegyetlen megtorlás. Nemcsak egy ember, hanem egy egész nemzet keresztrefeszítése.** A magyarság ezért is nagyon meg tudja érteni és magáénak tudja érezni egyrészt Krisztus tragikus sorsát és vértanúhalálát. Hiszünk abban, hogy az Úr Isten velünk van, s ha gyorsan született győzelmeinkért súlyos árat is kellett eddig mindig fizetnünk, azért a **történelmi igazságtétel a Gondviselő Isten szeretetéből sohasem maradt el, csak egy kicsit várni kellett rá.** Lehet, hogy ma is kell olyan áldozatokat hoznunk, amelyek gyümölcseit nem mi fogjuk már élvezni, hanem unokáink, vagy dédunokáink, de mégis meg kell ezeket hoznunk, ha hűek akarunk maradni keresztényi és unitárius hitvallásunkhoz és magyarságunkhoz, bármilyen megaláztatásban, kigúnyolásban is részesülünk ezért.

Húsvét nagy tanulsága az, hogy bármilyen szomorú és gyötrelmes is néha az elbukás, azért az igaz ügyért harcolóknak egyszer mindig bekövetkezik a beteljesülés. Jézus esetében – hála a Mindenhatónak – ez viszonylag hamar bekövetkezett. Egy nép életében a megújulás nem mindig ilyen egyszerű dolog. De a közelmúltból is vannak olyan példák, amelyek reménnyel tölthetnek el. Említsem a német újraegyesülés példáját? A németek is hajthatatlanok és kitartóak voltak ebben. Nem voltak hajlandók belenyugodni az egységes nemzet, és az egységes ország kettészakítottságába. Pedig hányszor szemükre vetették, hogy ezzel a makacsságukkal a III. világháború kitörésének parazsával játszanak. Aztán egyszer csak véráldozat és háború nélkül is sikerült a régi álmom. Az Úr céljai, útjai, szándékai, vagyis akarata kifürkészhetetlenek, nemcsak az egyes emberek, hanem a nemzetek számára is. Amikor a legnagyobb a reménytelenség, a reményvesztettség, akkor érkezik meg az Úrtól a megváltó segítség. Ezt sohase felejtjük el! A remény hal meg utoljára! E gondolatok jegyében kívánok mindenkinek áldott és boldog húsvéti megemlékezést.



Húsvét

A hagyományokon alapuló kereszténység – a négy evangélista közlése alapján – húsvétkor Jézus föltámadására emlékezik.

Amint tudott, Jézus nagypénteken a kereszten befejezte életét. De mivel halála délután három órakor következett be és a zsidó vallási törvények szerint pénteken napnyugtától vasárnap reggelig minden néven nevezendő munka végzése szigorúan tilos, ezért a tetem bebalzsamozására csak vasárnap kerülhetett sor. Azonban a bebalzsamozást elvégezni akaró asszonyok a sírt üresen találják és az ott megjelenő két angyal tudósítására hivatkozva elhíresztelik, hogy Jézus föltámadt.

A kereszténység ennek a föltámadásnak szentel húsvétkor ünnepet.

Jézus föltámadásának eseményét mind a négy evangéliumi író megörökíti. Velük kapcsolatban csupán annyit, hogy Jézusról szóló tudósításaik megírásakor éleződik ki a zsidó-római ellentét, kerül sor a jeruzsálemi templom újbóli lerombolására és a zsidókkal együtt a Jézus-követőknek is az országból való elvándorlása.

Visszatérve húsvétra, több dologgal kell tisztában lenni. Mindenekelőtt az élet és a halál kérdésével.

Rényi Edit a „Megbékélés” című munkájában azt írta, hogy „az élet egy folyamat, amelyet nem lehet mérni”. Az ókori bölcs, Seneca szerint „a halál az örökkévalóság születésnapja”. Ilja Ehrenburg arra utal, hogy „a halál olyan tény, melyet mindannyian magunkban hordunk”. Madách Imre az „Ember tragédiájá”-ban kijelenti, „Minden, ami él, egyenlő soká él – A százados fa, az egynapos rovar – Örül, szeret és elbukik, – ha hivatását betöltötte”.

Ha ezeket a megállapításokat Jézussal hozzuk kapcsolatba, elmondhatjuk, hogy Ő nem élt hiába, mert olyan eszmével lépett föl, mellyel megmutatta az emberiség jövőjéhez vezető utakat. A golgotai kereszt nem tett pontot életére, hiszen mai életünk alapja is az általa hirdettet és megélt szeretet. Halálával megnyílt előtte az örök élet kapuja, mely velünk is érezteti, hogy a halál csak átmenet egy másik, egy tisztább életbe. Amit pedig Madách írt az „Ember tragédiájában” az nem más, mint maga a megnyugvás. Feleletet ad az elmúlás miéértjére. Ugyanis – szerinte – akkor és az semmisül meg, aki már betöltötte Istentől kapott hivatását.

Miként nyilatkozik a „feltámadás” kérdésében az Egyház?

A dogmákra épülő Egyház zsinatokon döntötte el azt, hogy amit az evangéliumok írói Jézus halála után 50 és 1000 év között megörökítettek, az nem más, mint Isten szavának tolmácsolása. Következésképpen az szent és sérthetetlen, kétségbevonhatatlan. Ha az evangéliumi írók azt írták le, hogy Jézus „föltámadt”, akkor annak be is kellett következnie. A dogmatikus egyházak e föltámadási tudósításra helyezik a hangsúlyt és

azt ígérik, hogy, aki eleget tesz az Egyház által fölállított követelményeknek, az – miként Jézus – szintén föltámad.

Azonban az 1770-es években jelentkezett „Felvilágosodás” néven ismert szellemi mozgalom új irányt adott a jézusi föltámadás kérdésének. E mozgalom a vizsgálódás tárgyává tette az egyházi tanításokat is és ezt kereste, hogy azok milyen célból jöttek létre és velük milyen célt kívántak elérni? Így vált ismertté, hogy a feltámadást közlő evangéliumi tudósítás egy későbbi kor betoldása. Ugyanis, a négy evangéliumi író eredeti közlése szerint Jézus a kereszten befejezte életét. De, amikor bekövetkezett Jeruzsálem újbóli lerombolása és az otthonuk elhagyására kényszerült Jézus-követők görög földön meghaló és föltámadó istenekkel találkoztak, hogy gyakorolhassák vallásukat, Jézust is azonosítaniuk kellett ezekkel a föltámadó istenekkel. Ekkor egészítik ki a jézusi életrajzot a föltámadás történetével, ezzel mozdítva elő azt a beolvadási folyamatot, amely megkímélte őket is – mint más hiten levő idegeneket – a folyamatos zaklatástól.

A mi Unitárius Egyházunk szintén átértékelte a föltámadási történetet és fölismerte, hogy az evangéliumi tudósítások tele vannak szimbólumokkal, jelképes, szemléltető mondanivalóval. Ilyen a jézusi föltámadási történet is!

Húsvét ugyanis jellegzetesen tavaszi ünnep. A tavasz pedig a megújulás ideje!

A mi magyar nyelvünk igaz gazdag hasonlatrendszerrel rendelkezik. Utalva a „föltámadás” szóra, ez ma már egyenértékű a megújulás, az újjászületés, az újrakezdéssel, illetve a benne rejlő fogalmakkal. De továbbmenve szólhatunk ezek erkölcsi vonatkozásáról is. Ilyen például a Bibliában a tékozló fiú esete, kinek hazatérésekor atyja mondta, hogy „az én fiam elveszett és megtaláltatott, meghalt és föltámadott”. Ilyen Zakeus története is, kinek megtérésekor Jézus így szólt; „ma lett üdvössége e háznak”. E példázatok arra engednek következtetni, hogy Isten mindenhol és mindenkinek fölkínálja az erkölcsi föltámadás nagy lehetőségét, de ezt tudni kell és élni is kell lehetőségével.

Az erkölcsi föltámadás egyetlen föltétele az, hogy fölismerjük, hogy vétkeztünk Isten és vele önmagunk ellen is. Aki képes fölismerni, hogy átlépte az erkölcsi törvények határát, az úgy érzi, hogy erkölcsi halottá válik. De, ha fölismeri vétkeit, már el is indult a megújulás, a föltámadás útján. Milyen nagy segítség ebben Jézus, ki ott áll előttünk és arra figyelmeztet, hogy „én vagyok a feltámadás és az élet”. Nem azt mondja, hogy én föltámadtam, hanem azt, hogy megújulhatunk, ha Őt követjük, és a közömbösség vagy a szeretetlenség felhagyásával a szeretet útjain járunk.

Mi a XXI. században élő unitáriusok szükségtelennek tartjuk hitünket irrealitásokra alapoz-

ni. Hitünk szempontjából nem az a lényeg, amit a dogma állít, hanem, amit a tudomány is alátámaszt. Mi tudjuk, hogy az elhalt test felbomlik és előbb-utóbb porrá lesz. Így a test föltámadásában nem hiszünk. De meg vagyunk győződve arról, hogy a test halálával nem fejeződik be az élet. Mi a Jézus sírjánál elhangzott kérdésre, hogy „mit keresitek a holtak között az élő?” azt válaszoljuk, hogy nem keressük Jézust a holtak között, mert hisszük, hogy ami a testet élővé tette, az örökké él. Ez pedig a lélek, amely Istentől van és így halhatatlan.

A vallásos hit szempontjából soha nem az a lényeges, hogy az élet meddig tart. Ebben a kérdésben Madáchcsal értünk egyet. Azzal, hogy az ember addig él, amíg hivatását nem töltötte be. A 32 évet élt Jézus szeretetével többet adott, mint bárki, bármeddig is, de szeretet nélkül élt.

Az az ember, aki életét embertársai javára gyümölcsözteti, aki arra törekszik, hogy Isten munkatársa legyen, az előtt a halál nem jelent problémát. Annak a halál csak átmenet a mulandóság világából az örökkévalóság világába. Jézus azt mondta, hogy boldogok, akik nem látnak és mégis hisznek. Jézus sírjánál azt kérdezte az angyal; „mit keresitek a holtak között az élő?” Mi Jézus lelkületében, élet és jellemfor-

máló erejében az élet diadalát látjuk a halál felett. Hiszük, hogy a bennünk is munkálkodó jézusi lelkülettel mi is az örök élet részesei vagyunk.

Kelemen Miklós



Bandi András **Húsvét**

*Nagypéntek borúját
Húsvét napfénye váltja fel,
s újra átéljük a csodát.*

*Madárdal, s rügy fakad,
s a csupasz keresztfán
zsenge fűszál sarjad.*

*Megfáradt, megtört test
eltűnt, hiába keressük.
Felettünk csak lelke lebeg.*

Beszélgetés az ünnepekről

**(Gergely Felicián kérdéseire Szinte Gábor festőművész válaszol
az ünnepekkel kapcsolatban)**

– Mit jelent számodra az Ünnepe?

Ezt a kérdést számtalanszor megfogalmazták már, sokszor igen jól. Én sem tudok újat mondani. Amióta kifejlődött az emberi nem, mindig voltak ünnepei, minden korban, minden földrészen. Szükség volt arra, hogy a létfenntartó küzdelem hétköznapjaiban szünetet tartson. Megálljon, körülnézzen, érezze, hogy kikkel él szövetségben, kik állanak mellette. Ez a két része van az ünnepnek: a „szünet”, és a „társak”. A megállás, a gondolatok és érzelmek átrendezése, kilépve a kényszerű, szükség szabta rohanásból, és megerősödni azok által, akik az ünneplő egyénhez legszorosabban tartoznak. Ez minden ünnepre vonatkozik. Lehet vallási, nemzeti, családi ünnep, az alapja azonos. Éppen azért kell az ünnepekben változatosság, hogy átélhessük a bennünket körülvevő segítő, megtartó erőket, a családot, a nagyobb közösséget, a nemzetet, és ami az Univerzummal összeköt, amibe beágyazva létezünk.

– Mit jelentett gyermekkorodban az ünnep számodra, elsősorban a húsvét?

Jó, hogy így szűkítetted a kört, mert minden ünnepről akár egy könyvnyi terjedelemben tudnék mesélni. A húsvét nagyon érdekes volt, a másodnapi locsolkodás miatt. **Rákoshegyen**

éltem hároméves korom óta. Kik laktak az utcánkban, a gróf Csáky utcában? Az elnevezés is érdekes, ugyanis Csáky gróf kiváló kultusz-miniszter volt, aki Európában legelőször szervezte meg az országos óvodahálózatot a XIX. század végén. A sarkon állott az ő tervei szerint épült modern típusóvoda, ma is korszerű. Persze az utcát 1948-ban Ságvárira nevezték át, majd 1957-ben Sós-kára. Mindkét név méltatlan az eredetihez képest.

Az utcában minden második házban Nagy-Magyarország Trianonban elcsatolt területeiről Pestre költözött, vagy ide száműzött család élt. Szüleimmel együtt szenvedtek a pesti, városi élettől, és előbb-utóbb összeszedtek egy kis pénzt, és kiköltöztek kertesházba, építettek, ápolták a kerteket, visszaálmodták magukat szülőföldjükre. Szüleim is így éreztek. Így aztán, mikor húsvéthétfőn megindultam, szépen felöltözve, zsebemben parfümös üveggel, amit édesanyám töltött meg a kapható legjobb illatszerrel (azt mondta: – Fiacskám, ha meglátogatod a kislányokat és a szomszéd néni-eket, csak a legfinomabb parfümöt viheted!) sorban becsengettem a házacskába. Iskolatárs lányok nem laktak akkor az utcánkban, valójában nem is tudtam, hol laknak. Itt csupa 40-70 éves néni vártak. Szépen, megterítve, sütemények-

kel és némi édes likőrrel, köztük a legtöbb saját készítésű, körtéből, dióból. És meséltek.

Reggelig hallgattam volna mindegyiket. **Strisch néni Szabadkáról mesélt.** A nagy bálokról, ahol ő volt a legszebb, neki udvaroltak a fiúk, Strisch bácsi a zenekarban csellózott, amit most is megtett, minden vasárnap délután ennek a szép hangú hangszernek dallamai áradtak szomszédságunk utcai ablakából. **Ilonka néni Kolozsvárról beszélt,** ahol a bátyja most is gyógyyszerész. A menekülésük körülményeit is hallgattam, izgalmas, veszélyes helyzeteket. **Két házzal odébb Máramarosról szóltak a történetek, majd Fiuméről, Bártfáról, Székelyudvarhelyről, Háromszék apró falvairól, Brassórol.** Hétévesen sok mindent tudtam Trianonról, a régi Magyarországról.

Az ünnep előhívta a régi emlékeket, azokkal együtt kirajzolódott egy kisgyerek számára az a világ, amiben neki is élnie kell.

– Mit üzennél a mai ifjúságnak az ünnepekről?

Nem nagyon szeretnék üzeni semmit. **A mai ifjúság erősen két részre oszlik, a többség a médiák megtervezett befolyása alatt áll.** Minden gondolatot előre elkészített terv szerint ültetnek beléjük, megtervezik évekre előre a divatot, amit követniük kell, a sztárokat, akiket utánozniuk kötelező. Azoknak hiába mondanék bármit.

A másik, kisebb rész, már rájött erre, és tudja, hogy önmagának kell megszervezni az életét, keresi az útját, a sok lehetőség közül, amelyek között nagy a változatosság, mindent meg lehet találni, jót, rosszat. Hozzájuk se nagyon lehet általánoságokat, szövegeket intézni.

Gyanakodnak, mindent ellenőriznek, és helyesen teszik. Velük csak személyesen lehet kapcsolatot találni, ahogy ez számomra meg is történt, amíg, 2002-ig, naponta tanítottam egyetemen. Ott az osztályaim 20%-a volt ilyen, és velük sok érdekes beszélgetésem volt. Eljönnek kiállításaimra, küzdenek az egyéni sorsukkal.

Nekik üdvözetemet küldöm, az ünnepekről annyit, hogy érdemes gondosan megszervezni azokat, ahhoz mértén, ami rendelkezésünkre áll. Mert, ahogy szerény példámban a húsvéti locsolás eléggé közhelyszerű szokását követve, – kiderül, hogy váratlan és meglepő eredményhez juthatunk.

Az ünnepek révén barátaink, ismerőseink új arcát ismerhetjük meg, megható és felejthetetlen élményekben lehet részünk. Becsüljük meg ünnepeinket.

Szinte Gábor



Dsida Jenő
LÉGY SZENT, FIACSKÁM!

*Ember! - hívnak a száraz téli erdők,
hogy virágba borítsd a tar világot,
szikkadt ó kutak öble búg utánad,
hogy kristály-buzogású tiszta vízzel
töltsd meg őket: - ezért ma mély örömmel
hinned kell, hogy a kósza fellegek mind
biztosan kiszabott úton suhannak,
s minden lépted után nyomok maradnak.*

*Ismerd meg - fiam, ó - a fűbefekvő
ember békefödött, szelíd derűjét
nyisd ki már az aranykaput, amelynek
alján kék patakok zenéje zendül.
Minden bús madarat, szomorka bárányt
végy öledbe, becézz, étess, vigasztalj! -*

Légy vidám, sugaras: légy szent, fiacskám!

ISTENTŐL ÁLDOTT HÚSVÉTI ÜNNEPET!

Húsvéti virágzás a Nyárádmentén

12 évi nyárádmenti lelkészkedésünk, Szentháromság-Kisadorján unitárius társegyházközségünkben, egyik legnagyobb élménye a minden tavaszi húsvéti virágzás volt. Hogyan is zajlott ez a szép népszokás (ősmagyar és keresztény képződmény), amit még az ateista, nemzetiségellenes diktatúra sem tudott kipusztítani?! Egyébként erről a határkerüléssel bevezetett népszokásról már Jakab Elek neves történésünk is írt a 19. század közepén Szentgerice, szülőfaluja vonatkozásában, és „székelyföldi szokás”-ként emlegette. Valamikor, a múlt század 70-es, 80-as éveiben emlékszem, hogy néprajzosok lepték el Szentháromságot, hogy feltérképezzék ennek a népszokásnak mikéntjét, idősebb szemtanúkat faggattak, s aztán ott maradtak az ünnepen is, amikor felvételeket készítettek ez esemény fontosabb mozzanatairól.

Az egész eseménysor bizonyos előkészületeket kívánt. Az úgynevezett egybéli besorozott rekruták (katonajelöltek) kötelessége volt lebonyolítani az egészet. Volt idő, amikor már a fiatalabb korosztályból is be kellett vegyenek néhányat maguk közé, mert nem volt elegendő legény abban az évjáratban. A húsvét előtti hetekben összegyűltek megbeszélni a tennivalókat. A kommunizmus alatt bizony jó összeköttetések révén el kellett rendezni a hatóságoknál az engedélyezést. Emlékszem, milyen lázban voltak, ha olyan vezető volt a községházán, aki saját véreinek ellensége volt. Bizony sok bárányhús és korszó bor vándorolt át a községközpontba! Miután megvolt az engedély, összeállott a csapat. Megválasztották maguk közül a különböző „tisztségeket” viselőket, akik irányították az eseményeket, részt vettek annak levezetésében, megfogadták a zenészeket, felfogadtak egy úgynevezett kókóst, aki bolondozott a falukerülés idején. Aztán szereztek kosarast, aki gyűjtötte a tojást, szalonnát, kalácsot; korszóst, aki a boradományt töltögette össze. Nem hiányzott a pénzes sem (legtöbbször valamelyik szülő), aki a pénzadományokat kellett sáfárkodja.

Fő mozzanata volt a szokásnak, hogy az ünnep előtti napokban összegyűlve, elmentek a csorgókat, forrásokat, a határjelző kompokat megigazítani, kitisztítani. Többnyire csak jelképes volt ez az utóbbi időkben, mert a határkompokat is és a források egy részét is a rendetlen közös gazdálkodás tönkretette, eltüntette. Mégis csinálták a fiatalok, mert nem akartak a régi szokásaitól eltérni. Jakab Elek azt írja 1854-ben, hogy vigyáztak arra (a jelenre is érthető volt!), hogy „az ünnepély folyamát vezessék, mindent rendbe tartsanak, a határkerülésre újonnan felavatandókat beiktassák, a

megállapítandó szabályok ellen vétőket megfenyítsék”. Ténykedés közben ilyen rigmus is elhangzott: Uram, adj bort, búzát, békességet, a hazában csendességet! Előfordult, hogy a határkerülésnél a szomszédos falvak határkerülőivel is találkoztak. Ha igen, akkor annak is külön rituáléja volt (határmódosítás, területfoglalás).

Húsvét reggelére aztán virágdíszbe öltözött a falu. Minden kapu feldíszítve fenyőtetővel vagy oldalaggal, rajtuk színes szalagok és festett tojások, volt, ahol az udvar közepébe beásva virított egy jókora fenyő. Jakab Elek is ilyesmire emlékszik: „Láthatod, hány férjhez adó leány van, s azoknak milyen szeretőjük. Sőt maguk a lányok is korán reggel vízért mentőkben végignézik az utcákat, beszélgetik, ki kinek minő virágot tesz; kinek van legszebb fenyőága, tehát leghűbb szeretője!” – akárcsak 120-150 évvel később! Érdekes, hogy hajnalban a megbízottak végigjárták a falut, hogy megnézzék, nem vették-e le valahonnan, vagy nem cserélték-e el a fenyőket bosszúból vagy tréfából.

Húsvétvasárnap a templomba vezetett a fiatalok útja. (Ebben nekünk is nagy részünk volt, mert bevezettük azt, hogy a rekruták abba a templomba, ahová tartoztak – katolikus, református, unitárius – egy-egy cserép virágot vettek, és az istentisztelet alatt megköszöntük és megáldottuk a fiatalok életét! (ha az éjszakázás után volt erejük erre még!) Ezután kezdődött a házaknak a felkeresése, felköszöntése. Az erre kijelölt-választott elmondta beköszöntő rigmusát, hogy locsolkodhassanak: „Mert mi éppen az aranytenger mellől jöttünk, / Annak folyamából aranycseppet vettünk, / Amely virágszálát ebből megöntöztünk, / Nem hervad el soha, arról kezeskedünk.” Emellett lehetett más szöveget is mondani. A „hajnalozók” – locsolkodók – ünnepköszöntők dalolva mentek be a házakhoz, a zenekar, banda húzta. Megtáncoltatták a háziasszonyt, a lányt vagy lányokat. A háziak megkínálták itallal (pálinka, bor), hímes tojással, szalonnát, festetlen tojást adtak a majdani rántottázáshoz, és pénzzel is megajándékozták a vendégeket, miután a második szószóló ilyen vagy hasonló rigmust mondott el: „Magok is adják meg, amit kíván szívünk: / Tavaszi napokban a tyúkok sokat tojnak, / Tudjuk, abból nekünk ötöt-hatot adnak. / Korszónk is van, nem nagy, csak egy kicsi, / Aki azt hordozza, mindig azt feleli: / Üresen nem viszi, inkább földhöz veri, / Édes jó asszonyom, töltsé hát jól teli. / Egy-két kalácskával innen elbocsátnak, / Boldog ünneplést kívánunk maguknak.” Ennek a menetnek egyik legfontosabb szereplője a hamubotos-kókós-kardos volt, vidéke válogatta.

Szenháromságon kókósnak nevezték. Fehér volt az öltözéke, kieresztett ing, hosszú alsónadrág, derékszíj, amelyiken lant (kolomp) lógott. Rettenetes csúnya álarc volt fején! (Egyik évben a szomszéd fiúk kérésére én készítettem egy ilyen álarcot-sapkát.) Kezében hosszú bot volt, a végén egy harisnyába vagy áteresztő anyagba hamu, fűrészpor vagy homok volt bekötve. Kergette a gyerekeket, felnőtteket, és a botjával bizony megszentelte őket, ha utolérte, beszennyezte az ünnepi ruhát rendesen. Ipolyi Arnold: Magyar Mythologia című művében foglalkozik a kókós személyével. A teremtéssel kapcsolatos világtojás megjelenését látja mutatkozni a Kókós névben. „...bemázolt, fekete, kormos ember, képzett gyermekrém (mintegy maig a kürtöseprő), nemzetünk között még ma is a kisdedekek gyakran ijezgetic”. A kókós, kókonya – írja Ipolyi – „ez volna tehát a neve épen ama cosmogoniai világtojásról mythosból fenmaradt népszokásos tojás emlékek, a szentelésre vitt húsvéti tojással gyermekjáték kókázni neve is.” A magyar ősvallással és népszokásokkal foglalkozó szakértők többet is tudnának ennél mondani. E kis kitérő után folytassuk az események ismertetését: Mikor az egész falut végigjárták (lerészegedni nem volt szabad!), az összegyűlt tojásból hatalmas rántottát csináltak, azt elfogyasztották valamelyik háznál, vagy csűrben, de utóbb inkább a kultúrotthonban. Megkezdődött a táncmulatság, és tartott sokszor több estén keresztül, természetesen közbeiktatott pihe-néssel. Ezt a népszokást, talán mert visszanyúltak gyökerei az őshazaiak életébe, az egyház tiltotta, aztán lassan a saját szertartásaiba igyekezett olvasztani. Dömötör Tekla írja: „A nagyheti határkerülés már a középkorban egyházi szokás volt, és arra szolgált, hogy a szántófeldek mágikus körüljárásával a zsendülő vetést védjék a feltámadás ünnepe körüli időben.” A varázsszövegek mellé keresztény imák, jelképek és énekek is csatlakoztak. Jakab Elek feljegyez egy ilyen határkerülő rigmust-imát: Áldd meg határunkat, szőlőhegyeinket, kerteinket... Távoztass el mezeinkről jég-

esőt, sáskát, árvizeket, falunktól tüzet, pestist, adj bőv esztendőt...” Több értelmezése van az egész népszokás különböző elemeinek. A határkerülésnek lehetett egy olyan célja is, hogy a szomszédos falvak ne feledjék el azt, hogy meddig tart az ő falujuk határa, hogy ne legyenek pereskedések. Az ugyanazon évben született legények amolyan beavatási szertartása is lehetett ez a szokás azáltal, hogy ők kellett megszervezzék, levezzék az egészet, naggyá lettek e ténykedésük eredményeként.

Természetes, hogy a jelképes üzenete az élet megújulása feletti öröm volt. Nem véletlen, hogy húsvét ünnepéhez, a kereszténység megújulást hirdető, legkiemelkedőbb alkalmához kapcsolódott és kapcsolódik ma is, ahol éltetik, bár az elvilágiasodás következtében a hangsúly áttevődik a szórakoztatásra, a szerepjátszásra. Barabás László néprajzkutató szerint e népszokás fénykora az első világháború előtt volt. Trianon után a bomlás jelei mutatkoztak a népszokás(ok) megőrzése terén is. Először a határkerülés halványodott el, azután a többi elem is. Majdnem kihalt az ateista magyarüldözések idején. De amikor rádöbbsent az erdélyi magyarság, székelység, hogy a diktatúrában erős vár, menedék lehet a vallás, a népszokás, a hagyomány, a dal, a tánc – és kerültek erre karizmatikus emberek! – itt-ott újjászülettek, és ma is élnek ezek az értékeink. Természetes, hogy megváltozott a falusi társadalom, a paraszti életforma teljesen átalakult, de próbálni kell ezekkel lépést tartani a hagyományok megőrzése érdekében. Ha egy kicsit átformálva is, tartalmában más vagy újabb üzenetekkel is, de boldogság lesz látni továbbra is az Erdélybe utazóknak, a hazajáróknak, a látogatóknak a Nyárádméntén (de máshol is!) Húsvét hajnalán, vasárnapján fenyőággal feldíszített falvakat, házsorokat, ahogy köszöntik a megújuló életet, az otthoniakat, az itthoniakat, dicsőítve a Mindenhatót, Aki „kiárasztja lelkét, hogy megújuljanak mindenk!”

Balázsi László

DR. SZABÓ ÁRPÁD,

az Erdélyi Unitárius Egyház püspöke,
március 15. alkalmából
a Magyar Köztársasági Érdemrend
(polgári tagozat)
középkeresztje kitüntetését kapta
„az erdélyi magyar unitárius közösség
hitéletének és nemzeti önazonosságának
sokoldalú fejlesztése és megerősítése
érdekében végzett kiemelkedő munkássága
elismeréseként”.

Egyházi hírek

Zsinat – 2005

avagy: Merre tart Unitárius Egyházunk?

Módosított Alaptörvényünk előírja, hogy egyházi életünk fontos eseményeiről be kell számolni az Unitárius Élet tisztelt Olvasóinak. Rettenetes nehéz helyzetben vagyok, bár a szavakat nem kell keresgélnem, de amiről most „tudósítani” kell az nem lesz élménykeltő senki számára. Március 5-én összeült a tisztújító Zsinat, ahogy azt a február 5-i Főtanács-Zsinat elhatározta. A küldöttek jogosítványának vizsgálata alkalmával is már jelentkeztek „félreértések”, de végül összeállt a határozatképes testület. A beszámoló tárgyalása rendjén, de már a mandátumigazolásoknál is megdöbbenett a tapssal, padveregetéssel és lábdübörgéssel aláfestett tetszésnyilvánítás. Ha a „fából faragott” Bartók Béla-emlékmű könnyezni tudott volna, mint valami katolikus kegyszobor, bizonyára patakokban folytak volna a könnyek a felnőtt emberektől származó alkotástól. Mint valami sportteremben, klubban, vagy színházi előadáson, sokan elfeledkezve arról, hogy templomban vannak (hamar elmúlhatott többeknek az új lelkészünk, Lakatos Adél Csilla szívet-lelket melengető áhítatának varázsa!), és a számukra kedvezőnek ítélt fordulatokat hangos ovációval, tapsolással fogadták. A beszámoló többnyire, néhány tartózkodás mellett, 50%-os, vagy még nagyobb szavazataránnyal átmentek a megmértetésen. Egy rövid szünet után következett az utolsó napirendi pont, a választások lebonyolítása. **A jelölések ismertetése, valamint az átvilágítás kérdése hamarosan kiváltotta a botrányosnak is mondható jeleneteket.** Meg kell említeni, hogy a februári Zsinaton (nagy többséggel) elfogadott módosított Alaptörvény elődjének felülvizsgálatát azok kezdeményezték (2000-től volt életben csak!), akik most annak előírásával szembe kívántak menni, ami a jelöltséget, és átvilágítást érintette. Az is a valósághoz tartozik, hogy az **egész módosítási folyamatot az a Kálnoki Kis Sándor főgondnok helyettes vezette egy éven keresztül**, aki a mostani ülésen bejelentette, hogy sok mindennel nem értve egyet, eredménytelennek ítéelve eddigi tevékenységét, lemondott tisztességéről – és elhagyta az ülést, miközben Ő maga is megszavazta a módosított Alaptörvényt! **Mikó István tiszteletbeli főgondnok, aki nyíltan ellenezte az átvilágítást, nem vállalta az elnöklést a választások idejére**, ezért azt elnöklő társa vette át. Egy szemmel látható kisebbség mindent megtett hogy az ülés munkáját meghiúsítsa. Félelmetes, és elkésérítő volt a zsinati tagságra jelöltek közül egyesek nagyfokú tájékozatlansága az Egyház életével kapcsolatban, az írott és íratlan szabályok világában való járatlansága. (A legjobb bizonyosság erre egy fiatal egyetemista, aki állítólag egy évvel ezelőtt konfirmált, és aki láthatóan várta az utasításokat, hogy mit mondjon felszólalásában). (Vajon a presbiteri, közgyűlési ülések alkalmával nem kapnak vezetőiktől felvilágosítást a hozott törvényekről, határozatok-

ról?) A legnagyobb vihart az átvilágítási igazolás ügye okozta, pedig egyértelmű az Alaptörvény előírása: a négy legmagasabb egyházi tisztségre való jelentkezés esetén azt 15 nappal a Zsinat előtt be kell mutatni az Elnökségnek! A kifogásolás aztán olyan veszekedést eredményezett, ami felülmúlt minden eddigit. Kiabáló, harsány hangon elhangzott felszólalások, fenyegetőzések, hatáskeltő hadonászások, előre futások az elnöki asztal felé, a padok dörömbölése, Alaptörvényünk alkotmányellenességének kimondása, az egyházi jogi képviselője magyarázatainak semmibevevése! CUI PRODEST? A nyilvánvaló többséget csak így lehet legyőzni, meggyőzni? **És mivel céljukat nem tudták elérni, 17-en kivonultak a Zsinat munkálatairól**, de ami a legszomorúbb, hogy **közöttük volt öt lelkész is**, aki egyházának köszönheti megélhetését és létét egyaránt. Ilyen gyalázatra Unitárius Egyházunk történetében még nem volt példa. **A testület, mivel annak létszáma jóval meghaladta az 50%+1-et megtarthatta volna a választásokat, de inkább úgy döntött, hogy a békesség és Egyházunk egységének megtartása érdekében, tárgyalásokat kezdeményez, aminek érdekében elnapolta a Zsinat munkálatait április 2-re.**

A Magyarországon letöltött 16 évi papságom alatt sok mindennek voltam tanúja, de ilyenek még soha. A hozzáférhető történelmi anyagból tudom, s az idősebb szolgatársak is megerősítettek ebben, hogy **sokszor volt a sír szélén egyházunk a rendszerváltás előtt is.** (Templomok, imaházak eladása, egyházvezetők erőszakkal való eltávolítása.) 1990 után tudom, hogy **szerették volna a kis egyházunkat „átszóni” a scientológia eszme rendszerével. Ettől néhai ifj. Bartók Béla, akkori főgondnok mentette meg az egyházat.** Aztán akadt mentőmunkája Dr. Murvay Sámuel jelenleg tiszteletbeli főgondnoknak is, amikor a Moon-szekta betolakodását akadályozta meg. **Most vajon kiktől kell féltetni egyházunkat?** Azt le kell szögezni, hogy **a közhiedelemmel ellentétben egyházunk-vallásunk soha nem volt liberális, hanem szabadelvű, ami egészen mást jelent mind politikai, mind pedig vallásos értelemben.** Nem hisszük, hogy nyugati testvéreink szabados vallásos, sokszor Isten-hit és Jézus követése nélküli eszmeiségére szükségünk lenne, bármennyi dollárt és szép kirándulást helyeznek kilátásba. Szükség van a velük való kapcsolatra, hogy ők tanuljanak tőlünk unitárius-szabadelvű gondolkodáson alapuló vallásosságot! **Az előző ciklusok külföldi kapcsolattartói soha nem az egyházi érdekekért lobbiztak** (hogy Pécsen, Győrben, Miskolcon, vagy Békéscsabán templomokat építsünk), hanem mindig önös érdekeiket tartották szem előtt. **Ezért ma egyházunk egyetlen dollár támogatást nem kap a külföldi testvéregyházaktól**, mert azok minden támogatást Erdélybe visznek, ami nagyon jó és helyes, de ezt már

fel is hányták nekik az egyik szejkai találkozó. Olyan jelenségeket, de más előjellel, amikben a Zsinatunk részletetett, a vizen túl láttam, amikor az istenháza klubként „istentiszteletezett”, beszélősokkal, helyükről való felugrálásokkal, tapssal, karok lengetésével. És az áhítat? Az valahol ott, ahol volt a Bartók Béla templomban a Zsinat kezdetén! Lehet, hogy nem kell messzire menni, országhatáron kívülre azért, hogy felleljük azt a szabadosságot, liberalizmust, ami nálunk megtörtént. Négy évünk alatt sokszor kellett hallanunk, kormányzattól függetlenül, hogy annyiba sem vesznek minket időnként és helyenként keresztény testvéreink, mint a Hit-gyülekezetét. Az vesse rám az első követ, aki nem talált a mi Zsinatunkon olyan megnyilvánulásokat, jeleket, amit a Zsinat nagyobbik része nem tud elfogadni és nem tart üdvösnek egyházunk jövője szempontjából, hogy **egy vezérszónok irányítja az Egyház legfelsőbb és mondhatnám legszentebb testületének obstrukcióját, és őt dübörögve követi néhány lelkész.** Lehet, hogy most egy választás hozza elő az unitarizmustól nagyon távol álló dolgokat, és ha nem jön létre konszenzus, és nem az Alaptörvény betartásáért szállunk síkra, egy következő „elvfeladás”, a kemény fellépések eredményeként az lesz, hogy szertartáskönyvünket kell módosítanunk, az egyneműek házasságának engedélyezésére. Majd pedig jöhet, a drogliberalizáció és megannyi más meglepetés a külföldi szabad világ „szabadosságából”, és annak hazai pártolói részéről! Még csak annyit, hogy **büszkék**

voltunk 2001 őszen, amikor hazánkban egyedülként mi tettük kötelezővé az egyházvezetők (lelkésztől, gondnoktól felfelé!) átvilágítását országos elismerés mellett. Ma úgy néz ki, annak ellenére, hogy az ország népe is szeretne tisztán látni, hogy teher lett számukra a múlt, ha a viharos ülésre gondolok, éppen azok nem tettek ennek a határozatnak eleget, akik mindenáron, a Zsinat szétverése árán is, hatalmi pozícióra törekednek.

Hogy merre tart a Magyarországi Unitárius Egyház? A lezajlott események tükrében jó lesz a húsvéti ünnepkörben erről nagyon mélyen elgondolkodni. Hatalmi szempontból „a fejsze a fák gyökerére vettetett”. Az egyházak ellehetetlenítésének soha nem tapasztalt (a rendszerváltás óta!) magaslátába ért a napi politika. Igaz, az egyházak közül sajnálatos módon csak a mi egyházunk (felkérés nélküli szóvivőn keresztül) társult az állam és egyház szétválasztásának „sírásó” elképzeléséhez, **de az egyházunkban többnek kell lennie az egyházépítő szellemnek, akarásnak, elszántságnak. Szerettem volna felemelőbb dolgokról beszámolni, és sokkal rövidebben.** De „a téma a földön hevert”, illetve belopakodott Bartók Béla templomába.

Kellemes Húsvéti Ünnepeket! És fennkölt lelki készülődést az április 2-i Zsinat folytatására.

B. L.

Sajnálom

Életemben először vehettem részt zsinatunkon. Nagy várakozással – és a vonat késése miatt – megkésve érkeztem. Kissé irigykedtem is, hogy atyámfiai komoly hivatalukban már teljesítik közösségi feladatukat. Gondoltam, be kár, hogy gyermekeim nem lehetnek egy kis időre részesei annak az eseménynek, melynek helyszíne az általuk is áhíttal rendszeresen felkeresett templomunk.

Helyet legkisebb zavarással a hátsó oldalrészén találtam ahol különösen aktívnak tetszettek hittársaim, ami tovább fokozta bennem az izgalmakat.

A köszöntő meghitt gondolatai után **a jelenlétek igazolásával kapcsolatos eljárás sajátosága gondolkodásra készített, hogy miért is kell védekeznie annak akinek nem volt zsebében a „dokumentuma”** de ekkor még inkább csak magamban merengtem, hogy ennek okát talán a tradíciókban kell keresnem. **A beszámolókhöz kapcsolódó hozzászólások ezt a hitemet egyre inkább gyengítették.** Még nem tudhattuk, hogy a dokumentumoknak kiemelt szerepe lesz a mai napon.

Közben félcédulák jöttek-mentek ezen a jobb hátsó részen. A szószólók jó szónokok, és mint később kiderült prókátorok voltak, akik még a provokátoroktól sem álltak messze.

A feljegyzések hozzájuk jutottak, mint egy erősítő bizalmukat. **Stilisztikai, helyesírási kifogásokkal kezdtek, hogy eljussanak a tiszteletlenség végső határáig a személyeskedésig.**

Ezen stílus szakavatott képviselői a kérdésekre és hozzászólásokra rendelkezésre álló idő 80–90%-át kisajátították. **Közben tapsoltak, dü-**

börögtek és bekiabálásokkal tovább „népszerűsödtek”.

Különös érzéseim támadtak az előttem ülő, **magát egyetemi hallgatóként bemutató hit-társam** iránt. Felkészültnek tűnő hozzászólásai változó érzéseket váltottak ki belőlem, ami egyre inkább sajnálattá változott. Nem értettem akkor még, hogy látásmódját újra-szépére való fogékony-ságát minek rendeli alá. Elgondoltam, hogy hét gyermekem közül – melyből négynek kora nem fiatalabb nála – bármelyikkel előfordulhat, hogy felkészültségét, rátermettségét sanda célok érdekébe állítja. Tapsolt, nevetett és fejét ekkor többször körbejáratta, de leginkább a „főszónok” reagálását várta.

Ezt már láttam, láthattuk máshol és nem kell sok idő, hogy meglássuk: a szavak formálhatók, de így sem alkotók. Ne engedd, hogy zavarják tiszta hitedet... **Ha kell a harc, ne válaszd az alattomosat.**

Ha ifjúságod heve hajt, ne azt bántsd, ki éppúgy jót akar. Van itt épp elég, ki szereti a zavart és nem bánja, ha más is ingatag. Arra figyelj, mit a hited sugall, keresd felebarátaidat. Sajnáltalak, de remélem a hited nagy és megbocsátod, hogy gondolatban megbántottalak.

Az elmúlt négy év beszámolóit és hozzászólásait csak hangolásnak tűntek az újabb napi-rendi pont, a választás hangulatához „kiteljesedéshez”. Az eddigi levezető elnök – elismerések átvétele közepette – megadta a hangot, miszerint Ő maga sem ért egyet a szavazás egyes részeivel, ezért is visszaadja ezt a szerepet. Az új-régi elnök, maga a Püspök kényszerűen a közösség érdekében gondolhatta – ez azért bizo-

nyos, mert érintettsége okán saját érdekét nem szolgálhatta – ellátom ezt a feladatot is értetek, remélem értetek. Páran mást értettek és ekkor jöttek tovább a sérelmek a nagy sebek és érdekek.

A jelölőbizottság előterjesztését a kimaradt nevek okán és a csatolandó dokumentumokat (átvillágítás) a tényekkel szemben mind fokozottabban és egyre hangosabban kifogásolták.

Közelített a zenit és eljött a kivonulás, ami csak a sajnálatot tette teljesebbé mindenkiben.

Világossá vált, hogy itt nem hitünk szerint, hanem szeretetlenségben tevékenykednek egyesek és bizton nem közösségünk érdekében.

Sajnálom, hogy ez megtörténhetett velünk és hogy szüleimnek fent, illetve gyermekeimnek otthon nem mesélhettem, hanem mély szomorúság lett úrrá rajtunk és gondolom utólag mindannyiunkon.

Hogy ez így történt **legyen intő jel és múlt képzelet. A kereszténységet érintő külső támadások ellen pont az összefogást kell erősítsük** az egyházak és híveik közötti egységet, de mindenekelőtt saját egyházunkon belül, **ahol mindig is a hit, remény és szeretet tartott össze bennünket.**

Vitéz Dr. Kiss Balázs

Gondolatok

Egy botrányos módon félbeszakadt zsinat margójára

Nagyon szomorúan vetem papírra ezeket a sorokat. Eredetileg azt terveztem, hogy egy szép emelkedett hangú tudósításban számolhatok be, egyházunk **2005. március 5-én (szombaton) tartott tisztújító zsinatáról.** Arról, hogy mennyire szép és ünnepi hangulatú volt. Hogy milyen sok értékes felszólalás, előremutató kezdeményezésjavaslat hangzott el egyházunk jövője szempontjából. Mennyi új egyházépítő, lélekemelő elképzelés és terv öltött testet, ezen az eddig négyévente, ezután pedig hatévente megtartandó legmagasabb egyházi fórumon. **A zsinatokon általában az egyház legfontosabb alapvető teológiai kérdéseivel, reformjaival, az egyházépítés helyzetével és jövőbe mutató terveivel, valamint egyház belső életének, közösségépítő és erősítő törekvéseivel, a missziós munkával, a pasztoráció újszerű feladataival és tisztújítással szoktak foglalkozni.**

Ezzel szemben, most arról kell beszámolnom, hogy itt ez alkalommal a zsinatokra jellemző nagy feladatok felvállalásából, megoldásából semmi sem lett. Ilyen kérdésekről alig esett szó. Ez nemcsak elszomorító, lehangoló, de ami ehelyett a rendelkezésre álló idő nagy részét elrabolta, a jelenlévő küldötték idegeit felborzolta az **a lelketlen bürokratikus eljárásjogi kérdésekre elfecsérelt idő és mondvacsinált, semmitmondó felszólalásokkal tarkított alacsony színvonalú, mélyseges szellemi szegénységet és sivárságot tükröző „vita” volt, ha azt** ami itt történt egyáltalán még vitának is lehet nevezni. Ez kimondhatatlan mély fájdalommal töltött el engem és gondolom, hogy a tanácskozás minden jóindulatú és konstruktív magatartású, tiszta szívű résztvevőjét, akik nem egy ilyen alacsony színvonalú, lépcsőházi perpatvarkodásra emlékeztető csetepatéra érkeztek ide, erre a megszentelt helyre és alkalomra.

Az igazat megvallva a tanácskozás az első perctől kezdve nagyon méltatlan körülmények között kezdődött és úgy is folytatódott. Ahogy az időben egyre jobban haladt előre, mindegyik elszomorítóbbá és kiábrándítóbbá vált. Így a zsinat félbeszakítása – egyesek előre megfontolt és eltervezett szándéka szerint – már csak a pontot tette fel az i-re, mert mire a tanácskozás ide jutott, addigra már teljesen szétesett, kezelhetetlen zűrzavarrá vált.

Ilyen körülmények között **a tanácskozás elég döcögösen indult.** Legfiatalabb egyházközségünk (a miskolci) lelkésznoje **Lakatos Csilla,** aki néhány hete rádiós istentisztelete során csodálatosan szárnyaló prédikációjával egy fél országot ejtett ámulatba, most eléggé színtelen áhítatot tartott, és ehhez nem éppen a zsinat jelentőségéhez méltó textust választott. Aztán **Máté Dénes** kolozsvári főgondnok atyánkfiának, szintén eléggé színtelenre sikeredett üdvözlő beszéde következett, akinek szavaiból – bár utalt erre – nem a szülőföld üzenete csendült ki, és nem a zsinatok nagy mérföldkőnek számító jelentőségére, fontosságára hívta fel a jelenlévők figyelmét egyházunk életében. Különösen arra, hogy az ilyen zsinaton való részvétel milyen nagy felelősséggel jár a résztvevők számára, hanem egy elvont eszme-futtatásba kezdett a szabadság fogalmáról – ami egyébként nem volt rossz! –, csak az én véleményem szerint egyáltalán nem ide illett.

Legalábbis én nem tudtam mire vélni, hogy miért ez az erdélyi egyház üzenete, az anyaországi zsinathoz? Az biztos, hogy minden üdvözlőt tolmácsoló vendégnek szíve joga, hogy arról beszéljen, amiről szeret és tud, de azért valahogy figyelembe kellene venni az esemény jellegét, jelentőségét és egy ehhez illő gondolatsorral biztatni, bátorítani, készíteni fel a jelenlévő hallgatóságot az előttük álló nagy feladatok megoldására.

Sajnos őszintén meg kell mondani, hogy **a mostani zsinat egyáltalán nem úgy volt előkészítve, megszervezve, ahogy egy zsinat esetében az illendő lenne.** A gyengéskére sikerült bevezető köszöntések után egy még gyengébb, borzasztóbb és megalázóbb procedura kezdődött: **a küldöttek akkreditációja,** vagyis mandátumának ellenőrzése. Ennek során mindenkinek nyilatkozni kellett, hogy milyen szervezet, intézmény delegálta a zsinatra és meg vannak-e az erre szolgáló megbízói levelei? Az egyes egyházközségek küldötteinek sorban fel kellett állniuk helyeikről, mint a padban a kisiskolásoknak, és a Főgondnok úr őket egyenként akkurátusan végigszámolta és megállapította, hogy rendben. Kettes akadtak fel ezen a „rostán”. Egy ügyvédi iroda képviselője, aki egyházunk megbízásából volt jelen és a Dávid Ferenc Egyet nemrég megválasztott elnöknője, akinek még nem történt meg a cégbírósági bejegyzése. Ebből aztán hosszadalmas huzavona, oda-vissza szócsata alakult ki, amely ugyan salamoni döntéssel

végződött – mindketten maradhatnak! –, de a kérdések azért nehezen nyugodtak meg. **Ez a hosszú procedura annyira gyerekes, megalázó és már önmagában is méltatlan volt a zsinatok szelleméhez, hogy ez szerintem alapvetően megmérgezte a tanácskozás további légkörét. Miden normális szervezetnél az a szokás, hogy a tanácskozás előtt egy órával kezdődik az akkreditáció.** Itt is így kellett volna lennie. Ennek során mindenkinek először be kell mutatnia a küldő szervezettől, egyházközségtől stb. nyert megbízólevelét. Ha minden rendben van, ennek alapján regisztrálják és csak így léphet be a tanácskozás színhelyére. (Ezt nálunk is ugyanígy meg lehetett és meg kellett volna csinálni a tanácskozás előtt egy órával, a közeli gyülekezeti teremben). A résztvevőket azért érte hideg zuhanyként az akkreditációs procedura, mert amikor beléptek a templomba, akkor mindenkinek alá kellett írni egy előre elkészített jelenléti ívet. Akinek a neve ezen szerepelt, joggal azt hihette, hogyha ő fel van véve a névjegyzékbe, akkor ott neki törvényes joga a zsinaton való részvétel. Kiderült, hogy nem. Ezután következett a meglepetés-szerű akkreditációs eljárás.

Aztán elkezdődött a **püspöki, majd a főgondnoki jelentés fölötti vita.** Majd ezt követően az egyes egyházi intézmények (levéltár és könyvtár, teológiai műhely, Unitárius Elet stb.) beszámolóinak a megvitatása. Ez utóbbiaknak a zsinat napirendjén való szerepeltetése sem volt egy szerencsés dolog. Ez ugyanis borzasztóan hosszú tárgysorozatot eredményezett. Véleményem szerint az egyes egyházi intézmények beszámolatát két zsinat közötti időben folyamatosan kell megejteni. Itt lényegében a püspöki és a főgondnoki beszámoló kell csak megtárgyalásra kerüljön, mert ezeknek kell visszatükrözniük a két zsinat közötti időszakban egyházunk életében történt eseményeket, az elvégzett munka értékelését és a jövőre szóló terveket.

Nem kívánom az alacsony színvonalú vitát és a felszólalók egyes kitételeit értékelni.

A lényeg az, hogy nagyon sokan úgy szóáltak fel, hogy azt sem tudták, mi van az írásos anyagban. Ezért olyan mondvacsinált pitiáner kérdéseken lovagoltak, hogy a lelkészek szolgálati idejében mit jelent a „régiség”, amely Erdély-szerze széles körben ismert fogalom. Vagy, hogy a püspöki jelentésben miért Romániai Unitárius Egyház megnevezés szerepel? Hogy a Magyarországi Unitárius Egyházat miért nevezik ennek és nem Magyar Unitárius Egyháznak? Más vonatkozásban, hogy egy lelkész nő telefonszámát ki hol és milyen bizonylat alapján számolja el?

Kétségbeejtő volt az a szellemi szegénység és sivárság, ami ezekből a felszólalásokból tükröződött. Egyetlen olyan felszólalás volt **Zoltán Csaba** számtalan – egyébként említésre se méltó témájú felszólalásai közül –, amely érdemi hozzászólásnak nevezhető lett volna, ha állítása megállja a helyét. Ez abban állt, hogy **megpróbálta a Püspök Urat szembesíteni 4 évvel ezelőtti püspökké választása után tett ígéreteinek beváltásával,** amelyeket a Magyar Nemzet hasábjain tettek közzé. Ebben az állt, hogy **az egyház egy kétnyelvű óvoda létesítését tervezi** – a korábban megszűnt önkormányzati óvoda helyén – a Nagy Ignác utcában. Miért nem valósult ez meg? Zoltán Csabának jobban kellett volna tud-

nia, mint bárki másnak, hogy ennek mi az oka, hiszen ő a Nagy Ignác utcai Egyházközség gondnoka. A nagyszerű terv megvalósítása azért hiúsult meg, mert éppen az ő énekvezérük – korábbi kisebb szolgálati lakását felhagyva – jogcím nélkül beköltözött az óvoda volt helyiségeibe és azóta sem hajlandó onnan kiköltözni. A nevezett személy ezen jogcím nélküli lakásfoglalásban a Nagy Ignác utcai egyházközség pártfogó támogatását élvezti, és arra hivatkozik, hogy az egyházközség lelkésze: Kászoni József adott engedélyt a beköltözésre. Ezzel a kör bezárult. Az ügy évek óta peresítés alatt áll. Eredmény nincs.

Nem mondom, izgalmas dolog lehet valakit szaván fogni, hogy egykor tett ígéreteit nem váltotta be, de ebben az esetben a „nagy leleplezés” szenzációja elmaradt. Sőt azok számára, akik az ügyet egy kicsit közelebbről is ismerik, teljesen egyértelművé vált, hogy ez a fegyver visszafelé sült el.

Nem kívánom a bugyuta felszólalások sorát tovább taglalni. **Elkeserítő és lehangelő volt, hogy Egyházunk egy ilyen nagy döntések meghozatalára hivatott fórumát: a zsinatot, egyesek mennyire elsilányítják és sárba rángatják, hogy végül ugyancsak mondvacsinált ürügyek alapján kivonulásukkal a döntéshozatal végül is megakadályozzák.** Ami a délután 2 óra utáni szünet után történt, annak az a lényege, hogy a Nagy Ignác utcai ellenzéki csoport (és kapcsolt részei) felháborodtak azon, hogy **a jelölőbizottság ragaszkodik az EKT 2 évvel ezelőtti döntésének betartásához, amely szerint egyházunk legfelsőbb felelős tisztségeit (püspök, főjegyző, főgondnok, és annak helyettesei) csak olyan személyek tölthetik be, akik átvilágítással rendelkeznek.** Vagyis igazolni tudják, hogyha ők Erdélyben éltek, akkor az ottani, ha itthon akkor az itteni **titkosszolgálatokkal nem működtek együtt.** Ezt az igazolást eddig csak Rázmány Csaba jelenlegi püspök és Balácsi László főjegyző szerezték be. Kászoni József, a Nagy Ignác utcai Egyházközség lelkésze és Kálnoki Kis Sándor főgondnokhelyettes úgy nyilatkoztak, hogy ők ezt törvénysértőnek tartják, mert ilyen rövid idő alatt ezeket a dokumentumokat nem lehet beszerezni. De erre nem most a jelölés egy hónapjában, hanem már az elmúlt 2 évben gondolni kellett volna. Ha komolyan vették volna az EKT döntését, akkor már régen léphettek volna ez ügyben. Kászoni József egyébként a jelölőbizottságnak átküldött egy fax üzenetet, amely látszólag a mentesség igazolását jelzi. Érdekes viszont, hogy Zoltán Csaba, aki a legutóbbi időkig egyáltalán nem gondolt arra, hogy magasabb tisztségre jelöltesse magát, csak a jelölés finisében döntötte el ezt, szintén meg tudta már szerezni ezt a mentességi igazolást. Azért tehát, hogy 2 önjelölt, akiknek még nem volt meg az igazolása, botrányos módon a jelölések törvényességét akarta kétségbe vonni, és a zsinat megszakítását kezdeményezte, amelyet sajnos többen magukévá tettek, kivonultak. Ilyen mondvacsinált ürügyekkel eredménytelenné tenni egy zsinati ülészakot, nagy felelőtlenség és szerintem **ezt az ügyet nem lenne szabad felelősségre vonás nélkül lezárni.** Akik botrányos viselkedésükkel a zsinat magasztos hivatásának teljesítését meggátolták, azokat igenis felelősségre kell vonni, egyházi törvényeink előírásai szerint.

Egyébként engem az bosszant és idegesít a legjobban, hogy mennyi olyan pozícióéhes személy van eme kis egyházunkban, akik félelmetes eszközökkel és módszerekkel törnek vezető tisztségek megszerzésére, és ebben semmiféle eszköz igénybevételétől sem riadnak vissza. Miközben ha igazában magukba néznének, akkor rá kellene jönniük arra, hogy ehhez nekik sem tehetségük, sem elhivatottságuk nincs, és eddigi teljesítményeik sem predestinálják őket ezekre a tisztségekre. Ezért bátorodom megkérdezni: Hölgyeim és Uraim, miért ez a nagy túlekedés? A mi egyházunk történelmi tapasztalatai szerint: **nálunk aki tisztséget vállal, annak legalább tíz ember teljesítményét kell nyújtania, tudásban, felkészültségben és munkabírásban.** Mi nem bírunk olyan embereket tisztségekbe emelni, és tartani, akik ott csak ragyogni, reprezentálni, de nem dolgozni akarnak. **Ahhoz, hogy egy kis egyházból nagy teljesítmények jöjjenek ki, ahhoz átlagon felüli teljesítőképességű emberekre van szükségünk minden tisztségben.** Ezt jól szíveskedjenek emlékezetükbe vésni. És ha úgy gondolják, hogy ez csak az én rigolyám, akkor kezdjék el csak szépen nagy elődeink – egy Brassai Sámuel, egy Orbán Balázs, vagy Kriza János – életútját tanulmányozni. És akkor rájönnek, hogy nekem van igazam. De ha ezeket a személyiségeket a mai kor számára már nagy és elérhetetlen példaképeknek tartják, akkor megelégszem azzal is, ha csak Balázs Ferenc, vagy Szabédi László sokoldalú szervező és alkotó tevékenységének eredményeit tekintik át. **Mi túl kicsi és nagyon törekény egyház vagyunk ahhoz, hogy megengedhessük magunknak azt a luxust, hogy olyan embereket ültessünk egyes tisztségekbe, akik ezek megszerzését csak célnak tekintik, és nem az egyházunk előtt tornyosuló irdatlan feladattömeg megoldására, egyházunk felemelkedése magasztos ügyének önzetlen szolgálatára lehetőséget nyújtó eszköznek.**

A zsinat tehát botrányos körülmények között félbeszakadt, és eredménytelenül ért véget. Lehet, hogy ismereteim hiányosak – ezért megkövetek mindenkit, ha tévedek – de egyháztörténettel foglalkozó olvasmányaimban én ehhez hasonló skandalumról egyházunk 450 éves történelmében még nem hallottam. **Akárhogy is próbáljuk palástolgatni a dolgokat, ez örökre egy szégyenfolt marad egyházunk életében. És úgy az Úristen, mint a jövő generáció ezt sohasem fogja nekünk megbocsátani. Hogy egyesek nem tudtak felülemelkedni önző érdekeiken, és**

nem a zsinat küldötteinek bölcs belátására bízták a döntést ügyükben.

Eppen ezért kötelességünk, hogy ennek a napnak az eseményeit és tapasztalatait kellő higgadsággal és tárgyilagossággal elemezzük, értékeljük, hogy emelt fővel és tiszta lelkiismerettel állhassunk egykoron a történelem és az Isten ítélőszéke elé. A magunk részéről megtettünk-e mindent annak érdekében, hogy ez a zsinat ne ilyen gyászos eredményű legyen? En ezzel az írással és kritikai észrevételeimmel ehhez az annyira szükséges lelkiismeret-vizsgálathoz szerettem volna néhány adalékkal szolgálni mindenki számára. Javaslom, hogy **mindenki szálljon mélyen magába és tartson mély és alapos lelkiismeret-vizsgálatot, ami egyébként is hitünk és vallásunk legfőbb követelményrendszeréhez tartozik. Hogy a jövőben ne csak nyugodtan tudjunk aludni, hanem nyugodtan tudjunk egymás szemébe is nézni. Sajnos még ebben az esetben sem kerülhetjük már el azt a szégyent, hogy a 2005. március 5-i zsinat dátuma szomorú gyásznapként vonul be egyházunk hazai történetébe.** Igaz, hogyha így utólag visszagondolok az elmúlt évek eseményeire, azok mindig egyfajta belső feszültségről, egymásnak feszülő indulatokról tanúskodtak. Az EKT ülések gyakran voltak nehezen elviselhetőek a különböző durva kirohanásoktól, vádaskodásoktól, amelyeket a főgondnok tanári szigorúsággal próbált kezelni, a renitenskedőket átmenetileg ügyel-bajjal megregulázni, de az a fajta nevelési módszer úgy látszik egyáltalán nem vált be, sőt egyre jobban csak felerősödtek az egyházunkon belüli disszonáns hangok. Ez a tragikus végkifejlet után a zsinat botrányos félbeszakításában jutott a csúcspontjára. Nagyon sajnálom, hogy így történt. **Nagyon sajnálom, hogy a mi kis egyházunk már jó ideje nem a „béke szigete”, ahogy normálisan lennie kellene, mert egyesek, nem tudom miért Egyházunk falai közé is behozták, „importálták”, azt a veszekedős, gyalázkodós stílust, ami hazai politikai közéletünket is sajnos idestova már 15 éve mérgezi, és egyre elviselhetetlenebbé teszi. Legalább nekünk vallásos, unitárius embereknek kellene annyi eszünk legyen, hogy a költő szavaival élve „tüllépünk e mai kocsmán, az értelemig és tovább”!** Azt kérdezem tehát, hogy ilyen helyzetben hol van itt az értelem és a krisztusi szeretet? Szálljunk magunkba kedves testvéreim!

Egy szomorú krónikás

Válaszféleség dr. Lőrincz Ernő úrnak

Gondolom, hogy senki nem neheztel meg azért, hogy ezeknek a valóban közérdeklődésre számot tartó kérdéseknek a megválaszolása hozzám került. Az egyetemes egyházi szempont mellé saját véleményemet is igyekszem odatenni.

1. Arra a kérdésre, hogy mennyi az unitáriusok lélekszáma a világon, azt hiszem, nincs ember, aki meg tudna válaszolni, még ebben a számítógépes világban sem. Világviszonylatban megválaszolhatatlan kérdés. Itthonról indulva ki, a katolikusok, a reformátusok, az evangéliku-

sok és mások is csak becsült adatokat mondanak. Kiszállva hazánkból, a nagy világvallások is ezt teszik. Azt mindenki megfogalmazhatta már magának, hogy az esetleges támogatók száma nem azonos a különböző vallásokhoz, felekezetekhez, egyházakhoz tartozók számával, annak töredéke csupán. Akár az 1%-os átutalók számát, akár a népszámlálási adatokat nézzük, semmi sem talál, szorozzunk, vagy osszunk bárhogyan. Eppen a napokban mondta Gyulay Endre püspök, hogy ha a katolikus egyház nem vehet

részt a politikában, akkor 6 millió embert reszteszténeék ki! Már félmillióval többet mond, mint amennyi eddig forgott közszájon. A reformátusok 2,5 millióra becsülik magukat, az evangélikusok is inkább 1 millió felé haladnak. A kisebb felekezetek is tízezres számokról beszélnek. A december 5-i tragikus események után írt egyik cikkemben feltettem a kérdést, hol volt ez a nagy testvéri közösség. Akkor hova mennyi lélek is tartozik? Ilyen értelemben, egy kicsit a statisztika adatát is magunkénak tudva (más keresztény felekezethez tartozó címszó alatt!), ismervé az erdélyi kivándorlást, azt nem véve figyelembe, hogy gondolkozásában, hitében, de egyházunktól való távolságtartásában hányan lehetnek, úgy 25000-re tehető a hazai unitáriusok lélekszáma, mutassanak bármilyen számokat az egyházi vagy úgynevezett hivatalos statisztikák. (Békés megyében a népszámlálási adatok szerint nincsenek unitáriusok!). És ez nem azért lehet igaz, amit állítólag Churchill mondott, hogy csak abban a statisztikában hisz, amit ő hamisított. Nem élünk olyan világban már (Erdélyben sem!), hogy homogén közösségekként élve, nem marad egy faluban, városban, településen sem senki kereszteltetés vagy más szertartás nélkül. Erdélyben is többen vannak, mint az a 60 valahány ezer, amennyit a lelkészi jelentések alapján kimutat az egyház, mert a nagy szétszóródásban ők sem tudják számon tartani híveiket. Még azt sem tudják papírra vetni (több, mint egy évtizede kérjük!), hogy kik jöttek és hova a nagy kitántorgásban! A fentiek alapján joggal ellenezte az egyházvezetés mindenféle adattal való megjelenést a nyilvánosság előtt, mert abból nem származik semmi jó, de inkább hátrány egy nagyon szekularizálódó világban!

A világ unitáriuságának létszámával még kilátástalanabb a helyzet. Az International Association of Religious Freedom – A vallásos szabadság nemzetközi szervezete tagegyházainak létszámát több millióra teszik, becsülik. Egy, a sepsiszentgyörgyi Kovács István lelkésztől kapott (de tudomásom szerint Kászoni József lelkésznél is vannak ilyen kimutatások) adatok szerint a tagegyházak, tagszervezetek száma jó nagy, de a lélekszám kevés, néhány száz, néhány ezer, igaz, csak a fizetőket tartják nyilván. A nagy családban vannak unitáriusok és mindenféle más, szabadon gondolkodó istenhívó vagy istenhit nélküli humanisták. Tagegyházak és szervezetek előfordulása: Egyesült Államok, Kanada, Anglia, Németország, Ausztrália, Finnország, Spanyolország, Csehország, Oroszország, Új-Zéland, Lengyelország, India, Nigéria, Dél-afrikai Köztársaság, Pakisztán, Fülöp-szigetek, Dánia, Belgium, Hollandia, Svédország, Franciaország, Svájc, Olaszország. Nos, vagyunk mi mindenhol széles a nagyvilágban. De hogy hányan tudnak Dávid Ferencről, az erdélyi unitárius gyökerekről, azt szinte biztosan tudjuk: nagyon kevesen. Egyébként üdvös lenne (Kászoni József és Léta Sándor a külkapcsolatokért felelősökként) beszámolni e „testvérek” életéről, mert sok érdekesség van, lehet alakulásukban, szerveződésükben. Például a dániai unitáriusok egyik legnagyobb adakozója, jótévedője a híres zeneszerző, Edward Grieg felesége volt.

2. Egyházunknak nincs kapcsolata az Egyházak Világtanácsával vagy az Evangéliumi Szövetséggel. Ez utóbbi eléggé ismeretlen. Az előbbi annál inkább, de oda mi nem illünk bele, mert nem

fogadjuk el a dogmákat. Ellenben van kapcsolata (lehet még jobb is!) a már említett IARF-fel és a nemrég alakult ICUU-val. Ez utóbbinak alelnöke volt leköszönő főgondnokunk, Mikó István úr. Fejlődő kapcsolat jellemzi a Testvéregyházközi Tanáccsal való együttműködést. Reméljük, folyamatosan minden gyülekezetünknek lesz élő, jó kapcsolata tengerentúli gyülekezetekkel, és megélvők is jobban működnek a jövőben.

3. A hazai ökumenikus szerveződések (ahogy a kérdező fogalmazza) és szervezetek közötti kapcsolat időnként az egyházi vagy felekezeti primátusság, elsőbbség hangoztatásának és nyilvánvalóvá válásának áldozatául esik. Ha csak arra gondolunk, hogy egyik nagy egyház sem emelte fel szavát, sőt elfogadták és magukévá tették a „történelmi egyház” értehetetlen kategorizálást. De ha már megtetszett nekik, akkor sem gondoltak arra, hogy minket is maguk mellé vegyenek. Ennek és hasonló jelenségek ellenére, nem alamizsnáért hajladozva, igyekszünk minden lehetőséget megragadni arra, hogy „megmutassuk magunkat”. A Püspök Úr közlése szerint a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsában, a régi helyzethez viszonyítva, van egy szavazatunk a megfigyelői státusz helyett. A Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálatban az a helyzet állt elő, hogy Orbókné Szent-Iványi Ilona helyébe 2001-ben a Főhatóságunk Szász Adriennét javasolta, delegálta, de előbbi nem adta át helyét az utóbbinak. Az elmúlt 4 évben soha egy beszámolót sem írt annak az Egyháznak, amelyik nevében ebben a szervezetben tevékenykedik. A Magyar Bibliatársulatban jelen sorok írója képviseli az Alapítvány Kuratóriumában egyházunkat egy szavazattal. A Bibliatársulat évente 2-3 alkalommal ülésezik és hoz döntéseket. Ezekről az UNEL-ben lehet olvasni beszámolókat. Könyv- és bibliaadományát a püspöki hivatalban helyezük le. Az eltelt 4 év alatt 2-3 alkalommal Léta Sándor vett részt helyettem a tanácskozásokon.

Bizonyára, kedves dr. Lőrincz Ernő, a válaszok hagynak kívánnivalót maguk után. De önmagában mindenik kérdés külön-külön „megér egy misét”. Ha az UNEL anyagihiánya megengedi majd, a rendelkezésemre álló külhoni unitáriusokról és a hozzánk tartozó nem unitáriusokról szóló anyagot szívesen lefordítom és leközzöljük.

Balácsi László



Akik előttünk jártak

Emlékezés a 85 évvel ezelőtt született Veress Pál festőművészre

Veress Pál – a magyar művészeti élet kimagasló alakja – 85 évvel ezelőtt született Budapesten.

Apja Veress Pál, egyetemi tanár, matematikus és fizikus, tankönyv és tudományos cikkek írója. Anyja, az osztrák-cseh származású Meissel Dóra. Felesége Deák Éva, a Magyar Rádió, később a Corvina Kiadó szerkesztő-fordítója.

Szülei az I. világháború után Erdélyből, mint menekült „vagonlakók” kerültek Kiszepstre, a Wekerle-telep szomszédságába. Elemi iskoláit magántanulónként végezte. Miután apja kinevezést kapott a Tanárképző Intézetbe, Budára költöztek. Középiskolai tanulmányait itt végezte az akkori Werbőczy reálgimnáziumban. Diákévei alatt tagja volt a 345. számú János Zsigmond nevet viselő cserkészcsapatnak. Szervezője volt az önképzőkör irodalmi előadásainak. A nyári szünidőket többnyire Bécsben, anyai nagyszüleinél töltötte. Önéletrajzában tanárai közül Kosztolányi Gyuláról tett említést, ki külön rajzórakon készítette föl a művészi pályára.

Veress Pál 1938-tól 1943-ig a Képzőművészeti Főiskolának volt növendéke. A főiskolai előkészítő tanfolyamon Éless István szabadiskolájában sajátította el a technikai fogásokat. Sikeres felvételi rajzai alapján a főiskolára akkor került Szőnyi Istvánt választotta tanárának. Elekfy Jenő az akvarell, Nagy Sándor freskófestésre tanította, Varga Nándor Lajostól pedig a technikai ismereteket tanulta meg. Évfolyamtársa volt az unitárius későbbi szobrászművész Benczédi Sándor, aki több, mint 200 íróról és művészről készített karikatúraszobrot.

Főiskolás éve alatt a Brassai Sámuel Ifjúsági Egylet elnöki tisztségét töltötte be. Mint ilyen lépett kapcsolatba a népi irodalom képviselőivel, többek között az unitárius Szabédi Lászlóval és Bözödi Györggyel, kik az Egylet előadóestéin léptek föl az új irodalom képviselésében. Veress főiskolai tanulmányaival párhuzamosan két évig 1942-től 1944-ig a budapesti Tudományegyetem bölcsészeti karán művészettörténeti, régészeti, néprajzi és filozófiai előadásokat hallgatott.

Ígéretesnek induló pályája kezdetén, még főiskolás korában, 1942-ben megpályázta és elnyerte az ún. „Szekelyföldi Ösztöndíjat”. Így több hónapot tölthetett a Korond melletti Pálpataka nevezetű településen. Bár itt készült képei Budapest ostromakor megsemmisültek, az ösztöndíjasok 1943/44 évi kiállításán még sikerült bemutatnia pasztell arcképeiből, akvarell tájképeiből és olajfestményeiből tíz alkotását.

1944. október 15-én behívták katonai szolgálatra. Mint a 101. légvédelmi tüzérosztály póttartalékos katonája került amerikai fogságba. Itt a

Karlsruhe melletti fogolytáborban rutinrajzok készítésével töltötte – irigységre éppenséggel nem méltó – éveit. A fogságból 1946 januárjában érkezett haza Budapestre, romokban hevert és kifosztott otthonába. Az akkori viszonyok körülményeinek megfelelően és régi kapcsolatai felhasználásával belépett a Nemzeti Parasztpártba, de hamarosan kiábrándulva a politikából, más pályán igyekezett elhelyezkedni. Segédszerkesztői állást kapott a Művészeti Tanács „Alkotás” címet viselő, kéthavonként megjelenő folyóiratánál. Ezzel biztosítva lévén megélhetése, még április hónapban házasságra lépett a már említett Deák Évával. Az esküvői szertartásra a Hőgyes Endre utcai templomban került sor, Csiki Gábor esperes közreműködésével.

Veress segédszerkesztői állása nem volt sem időigényes, sem hosszú életű. A Népi Kollégiumok Országos Szövetsége pályázatára, linóleummetszeteket készített Petőfi verseihez. E munkájával második díjat nyert. A városban tett sétái alkalmával romos házakról készített rajzokat, majd otthon olajfestményeket. 1949 márciusában a Fővárosi Népművészeti központban sikerült romos városképeiből, csendéleteiből és az említett Petőfi-versillusztrációkból megrendeznie első önálló kiállítását, de még ez évben a „szocialista realizmus” erőszakos beindításakor fel függesztette művészi pályafutását. Felesége segítségével a Magyar Távirati Iroda külpolitikai szerkesztőségében helyezkedett el, ahol nyelvismeretével a nyugati hírügynökségektől átvett jelentésekkel foglalkozott. 1958-ban a MTI-től átkerült a Kereskedelmi Kamarához, ahol a „Gazdasági Hírek” című lap szerkesztésében kapott feladatot.

Már 1948-ban kiábrándulva a politika irányította festészetből saját szórakoztatására, az akvarellfestészethez fordulva, családja tagjairól készített képeket. Ezekből 1955-ben sikeres kiállítást rendezett a türkevei Múzeumban és a budai Eötvös-klubban. Az 1956-os forradalom eseményeit nagyméretű linóleummetszetsorozatban örökítette meg. Még az MTI-nél dolgozott, mikor új festőtechnika kialakításával kísérletezett. Ezt a kísérletezést a Kereskedelmi Kamaránál eltöltött időszakban tovább folytatta, s megteremtette portréjai és tájképei felhasználásához az ún. „grafotípiá”-i eljárást. Ennek lényegét az üveglapra felvitt fekete és színes festék kombinációja képezte.

1957-ben felvételt nyert a Művészeti Alap Szinyei Merse Pál Alkotóközösségbe, ahol képeinek eladása hasznos mellékkeresethez juttatta.

1960-ban Veress meghívást kapott egy Genovában rendezett kiállításra, ahol a következő évben kicsempészett kisméretű képeiből rendezhe-

tett, anyagi szempontból is jól sikerült kiállítást. A képeiért kapott pénz egy részével beutazta Olaszországot. Megfordult Firenzében, Rómában, Nápolyban, Pompejben.

1961-ben a Gheorghiu Dej hajógyárban állíthatta ki olaszországi útján készült vázlatkönyvből feldolgozott képeit, majd 1963-ban a Derkovits Teremben kapott lehetőséget munkáinak bemutatására. Ezen kiállításon jelentkezett először néhány „bálvány”-nak keresztelt absztrakt munkával.

Munkásságának legjelentősebb korszaka az 1960-as évek közepe volt, mikor is azokkal a salakrelief bálványaival jelentkezett, melyekkel a nomád társadalom újrafelfedezését helyezte előtérbe. Bálványai jelképek, szimbólumok, leegyszerűsített természetből vett alakok. Velük a régi, törzsi élet szellemét kívánta érzékeltetni.

1965-ben sikerült Veressnek Párizsban rendeznie egy fényes erkölcsi sikerű, de anyagi hasznot nélkülöző kiállítást. Itthon, a következő években, fölismerve az adottságokat és a lehetőségeket, hozzáfogott technikai és művészeti világának végleges kialakításához. Első lépésként műgyantából, kokszhamuból, fehércementből és fűrészporból álló technikát kísérletezett ki, majd áttért a furnérozott bútortalap alapozású metszetek készítésére.

1969-ban a Fényes Adolf Teremben kerültek kiállításra „bálványai”. E kiállítás is nemcsak erkölcsi, de anyagi sikert is eredményezett.

1969-től a „Világ gazdaság” című napilapot szerkesztette, 1971-től tagja volt a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének.

1973-ban New Yorkban, 1977-ben Pécsen, Budapesten, az NDK-ban, Lengyelországban rendezett kiállítást. Tanulmányutat tett Franciaországban, az USA-ban, Indiában és Japánban.

1980-ban vonult nyugdíjba.

1992-ben a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia rendes tagjává választotta.

1993-ban megrendezte „székfoglaló” kiállítását.

1995-ben megkapta a Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét.

1998-ban Erdemes Művész-díjat kapott.

1999-ben még kiállított a budapesti Francia Intézetben, s ez év május 7-én be is fejezte életét.

Halála után 4 évvel, 2003-ban került kiadásra Mezei Ottó bevezető tanulmányával, Veress Pál életrajzával és Veressné Deák Éva katalógus- és függelék-összeállításával, Veress Pál életét és munkásságát bemutató, színes képekkel ellátott, hatalmas kétnyelvű (magyar-angol) munka, amely 91 színes képét, 236 festményét, 114 salakrelief fatalpra készült domborműves képet, 70 kartonlemezre készült kollázst, 262 sokszorosított grafikát és 19 uszadékfaszobrot ír le. A munkából az is kiderült hogy 1948 és 2001 között 53 egyéni és 115 csoportos kiállításon vett részt és 25 munkája található közgyűjteményekben. A róla szóló és vele foglalkozó irodalom száma 166. Ismert 11 db, művészi tárgyú írása és 4 db könyvfordítása.

Veress Pálról elmondhatjuk, hogy tagja volt azzal a szép reménységekkel induló ifúságnak, amelynek életét kettétörte az értelmetlen II. világháború és az azt követő, napjainkat is sok szempontból jellemző bizonytalanság. Azonban művészi elhivatottsága, az otthona által nyújtott támasz és segítség, unitárius alapozottságú hite, átsegítette az élet nehézségein. Ma, amikor születésének 85-ik évfordulóján emlékét idézzük, hisszük, hogy életével példát és utat mutat annak a mai nemzedéknek, amely kénytelen hasonló nehézségekkel megküzdeni.

Felhasznált irodalom:

Tüskés Tibor: Veress Pál. 1988.

V. P. festőművész. Unitárius Élet 1986. márc.-ápr. 15. old.

Kelemen Miklós

R. Filep Imrére emlékezünk

Régi kazettát helyezek a magnetofonba. Sercegés árulja el, hogy az egykori felvétel hamarosan megszólal:

Egy határozott – retorikai képzettségéről árulkodó érett férfihang beszél – szépen formált mondatokból épülő egyházi prédikációt hallok.

Remetei Filep Imre hangja ez, akit én már sajnos nem ismerhettem személyesen.

Nem hallottam élőbeszédét, nem tapasztalhattam közvetlenségét, nem élvezhettem szószéki prédikációit.



90 évvel ezelőtt, 1915-ben március 21-én született, s immár 35 éve halott. A fiatalabb egyháztagok már csak a lexikonban, régi felkelezeti lapokban nézhetnek életének főbb adatai után.

R. Filep Imre 1946-ban került a mai Magyarország területére és 1953-ig a hódmezővásárhelyi egyházközség lelkésze volt. Ezt követően haláláig a Nagy Ignác utcai gyülekezetben szolgált, s tevékeny részt vállalt az IRF munkájában.

1966-tól püspöki helynöke, majd 1968-tól helyettes püspöke a Magyarországi Unitárius Egyháznak.

A kerek évfordulóról megemlékezve az élő lelkészt, püspöki helynököt keresem, nem a lexikális adatokat szeretném sorolni.

Eppen ezért azok emlékeire támaszkodom személyisége megidézésében, akik számára a legtöbbit jelentette: ezek családtagjai, felesége, gyermekei, unokái.

És az emlékmozaik úgy teljes, ha még R. Filep Imre lelkészt személyesen ismerő, őt prédikálni halló szellemi kortársat, egyháztagot is megszólaltatok.

Családja emlékeiben elevenen él a férj, apa, nagyapa. 2000-ben Ági leánya vállalkozott arra a nehéz feladatra, hogy e lap hasábjain papírra is vesse emlékező gondolatait.

A gondolatok mögött felsejlik a háború utáni helyzet – a ma nemzedéke számára már ismeretlen – a nagy szegénység, mely senkit nem került el az akkori Magyarországon. És kiviláglik egyúttal az a lelkesedés, ahogyan otthont teremtett Filep Imre mind szűk családja, mind unitárius hívei számára Hódmezővásárhelyen.

Úgy vélem, a lelki értelemben vett OTTHON teremtése, megtartása kulcsfontosságú volt életében.

Családjában gyermekei mindvégig élvezték bizalmát, megtapasztalták szerető, összetartó erejét.

Alkalmi kedves versei a mai napig élnek a család emlékezetében, melyek intímek, szellemesek egyszerűen.

Lányainak szóló egykori verses ébresztője ma már a dédunokák keltegetését szolgálja:

„Tej, túró, tejföl
Jó barátom kelj föl...”

Betegágyán a kórházban is verset rögzített unokái számára Karádi Miklós álnéven.

Nagyszerű nevelőnek bizonyult, nem csupán lányai szempontjából. A budapesti gyülekezet fiataljait is összefogta, a gyülekezeti teremben pingpongasztalt állított fel, hogy sportoljanak, és ne lézengjenek azok az ifjú lányok s legények, akik akkor a Nagy Ignác utcában laktak.

Kiválóan értett a fiatalok nyelvén, ha kellett bálynitó rock and roll táncos volt, ha kellett, órákat beszélgetett a problémákkal küszködő gyerekekkel.

Az otthon a budapesti gyülekezetben is olyan fontos volt számára, mint korábban. A család együtt lélegzett a hívekkel, a gyülekezeti és családi élet nem volt elválasztható. Filep Imréhez bármikor lehetett érkezni, tőle segítséget kérni.

Lelkészi szolgálatát igen lelkiismeretesen végezte. Egyházi beszédei, prédikációi városszerte ismertek voltak, képzettségének elismerése jeléül rendszeres hallgatói voltak nem unitáriusok is, egyetemisták hívták egymást „RFI”-t (R. Filep Imrét) hallgatni a templomba.

Milyen is lehetett élőbeszédben élvezni szónoklatát?

Erről Kovács Imre emlékei szólnak, aki először Hódmezővásárhelyen hallotta Filep Imrét beszélni, s később a Nagy Ignác utcai gyülekezethez csatlakozott:

„Igyekeztem minden istentiszteleten részt venni, meghallgatni az egyéb előadásokat, szeretetvendégségeket, melyeken még alaposabb, még mélyebb «evezz a mélyre» jézusi útmutatás szellemében fogant gondolatmenetek alakították hitbeli nézeteimet... A tiszteletes úrból nekem Imre bátyám, szellemi, lelki atyám lett.”

Prédikációit nagy tárgyi tudás, széles körű műveltség jellemezte. A bibliai mondanivalót mindig tudta aktualizálni. Gondolataival képes volt évekre előremutatni, nagy tisztelettel szólva az etikai alapú másságról, az emberi értékek sokszínűségéről.

Az emlékező méltatja azokat a magyarküti hétvégi kirándulásokat, melyek kovászként tartották össze az akkori lelkészeket, egyháztagokat. Egykori paptársaitól tudom, hogy finom konfliktusmegoldási készséggel megáldott vezető volt. Az egyházon belüli véleménykülönbségeket jó érzékkel igyekezett elsimítani, és a megoldásra koncentrálni.

R. Filep Imre tanító lelkészként maradt meg az utókor emlékezetében, mert tőle nem csupán bibliai példázatok hangzottak el, hanem beszédeiből sugárzott a történelmi, földrajzi, filozófiai, művészeti tájékozottság, az értelemmel való átitatottság.

Európai ívű műveltsége, anyanyelvi szintű német nyelvtudása predesztinálta arra, hogy a világ unitáriusai között az IRF-ben képviselje a magyarországiakat.

AZ IRF végrehajtó bizottságának tagjaként számos előadást tartott Svájcban, Hollandiában, az akkori NSZK-ban, Angliában, Amerikában.

Az ő közreműködésével jelentős anyagi segítséget kapott egyházunk a hollandiai és a düreni gyülekezettől.

Adalékul néhány érdekesség: Külföldi unitárius gyülekezetek látogatása során látta a rózsával történő keresztelés szokását, és átvette azt. A Nagy Ignác utcai gyülekezetben az őt követő lelkész, Huszti János is folytatta a meghonosodó szokást. Ma már a szülők természetesnek veszik, hogy a keresztelő ünnepség tárgyi emléke a rózsa.

R. Filep Imre lelkészsége idejéből valók a gyülekezeti terem falfülkéiben található evangelisták szobrai holland adományozótól, melyeket ma is őrzünk.

Sajnos fiatalon, 55 éves korában veszítettük el őt.

Életműve természetesen családja, lányai, unokái, és általa már sajnos nem ismert dédunokái. És életműve a gyülekezet, melyet lelkészsége idején a régiékből megtartott, az újonnan jelentkezőkből tovább növelt.

Emlékét megőrizzük és az újabb unitárius nemzedékeknek továbbadjuk.

Muszka Ibolya



Az unitárius Korond

Az 1960-as évek közepétől kezdve – amikor a közeli Farkaslakán családommal meglátogattuk Tamási Aron még frissen behantolt sírját, amelyre így egy maréknyi anyaországi földet is vihettünk – nagyon sokszor megfordultam Korondon, igaz csak futólag, átutazóban. Így szinte, mint a fák évgyűrűin 2-3 évenként nyomon követhetem a falu – de talán inkább már kisváros – fejlődésének egyes állomásait. Kezdvé attól, amikor a házak előtt még asztalokra kirakva árulták a híres cserépedényeket, fafaragásokat, szötteket, báránybőröket. Aztán, amikor már sátorféle védőtetőt is húztak az elárúsítók helyek fölé. Egészen addig, amíg a rendszerváltás után egyre jobban kezdett terjedni és utcahossznyira bővülni az ízléses, székely stílusú, ácsolt, faragással díszített, fapavilonok sora. Amelyek ma már legalább 2 km hosszban sorakoznak a falu közepének két oldalán.

Ekkora kirakodóvásárt egy ilyen kis településen nemhogy a Kárpát-medencében, hanem a világ más részein se nagyon lehet látni. Egyszerűen lenyűgöző. A rövid időre odaérkező turisták azt sem tudják, hogy melyikhez fussanak, melyiknek a gazdag áruválasztékával ismerkedjenek meg? Amelybe most sajnos kínai bővli áruk is keverednek. Ez azt bizonyítja, hogy itt nagyon életrevaló, tehetséges, vállalkozó szellemű emberek élnek. Máshol is példát vehetnének róluk, ahol egy forgalmas út vezet keresztül, és van sajátos helyi portékájuk. A közeli ballavásáriak például az ő édes lilahagymájuk füzereivel kínálgattak. Franciaországban és Olaszországban járva nemegyszer láttam, hogy egyes városoknál már a város bejáratánál ki volt írva: „A mi városunk a kesztyű városa”, vagy a „Kerámia városa”. Tehát felhívják az ideérkezők figyelmét az ő specialitásaikra. Úgy, hogy egy embernek – ahhoz, hogy megcsinálja a szerencsését – ki kell találnia magának egy olyan szakmát, egy olyan foglalkozást, amire a jövőjét, az anyagi biztonságát tartósan alapozni tudja. Ha pedig ez megvan, akkor az abban való jártasságát a legmagasabb művészi színvonalra kell fejlessze, hogy többnyire győztesként kerülhessen ki az egyre erősebb piaci versenyből. Így kell legyen ez az egyes településeknél is. Nem a sültgalambot, a gazdag befektetőt kell várni, hanem szét kell nézni lakóhelyünkön, hogy ott milyen érdekességek, milyen kuriózumok vannak, és ezek termelésére, értékesítésére alapozva kell a jövőt építeni. Korondot ma sokan irigylik, de ők ezt már akkor elkezdték, amikor mások még arra alapozták a jövőjüket, hogy bejárnak a közeli városokba, az iparba dolgozni. Aztán később a fetisizált iparban nagyot kellett csalódnuk. A korondiak úgy gondolták: legjobb, ha saját kezükbe veszik sorsuk irányítását. Biztos, ami biztos. És nekik lett igazuk. Szerencsésüket azzal alapozták meg, hogy idejében ismerték fel ezt, és hozzákezdtek anélkül, hogy erre valaki oktatta volna őket. Rájöttek maguktól, a maguk csavaros székely észjárásával. Mert itt nemcsak a híres kerámiákról van szó – bár úgy tudom, hogy ezek készítését is más települé-

léstől csenték el és fejlesztették magas művészi színvonalra –, hanem a taplósapkán át a székely női és férfi ruhák készítéséig sok mindenről, amiket a mindenkori piac – pontosabban: a kedves vevő – keresett és hajlandó volt megfizetni az árát.

Annak ellenére, hogy Korondról az elmúlt években nagyon sok érdekes élményt sikerült begyűjtenem, mégis őszintén és töredelmesen be kell vallanom, hogy Korond unitárius voltát az elmúlt év őszéig nem sikerült felfedeznem. Ez nagy hiba volt, amiért nagyon szégyellem magam. És, hogy ezt jóvátegyem, illetve, hogy az idelátogató unitárius testvéreinket is megóvjam a hasonló tévedéstől, ezért most szeretném közreadni és mindenkivel tudatni, hogy Korond miért egy jelentős unitárius fészek, olyan, amelyet bátran lehet Torockóval egy sorba állítani. Ha itt járunk, el ne felejtünk betérni az unitárius parókiára a községközponttól a Farkaslakára vezető főút mellett, a nagy kanyarban. Az itt élő unitáriusoknak nemcsak egy nagyon szép, várfallal körülvett nagy temploma van, hanem nagyon kedves, vendégszerető lelkésze: Farkas László és tiszteletes asszonya is, akik készségesen vállalják a templom körül az idegenvezetői szerepkört. Korond unitárius közösségének ugyanis csodálatos és minden egyházközség elé példaként állítható történelmi múltja is van. A legrégebbi unitárius gyülekezetek egyike Erdélyben.

A reformáció forradalmian újnak számító hitelvei valószínűleg két irányból érkeztek ide és váltak hamar népszerűvé. Az egyik Segesvár környéke, a Szászöld vidéke volt, ahol a korondiak sokszor megfordultak sószállító szekerekkel. Innen a lutheri tanok, illetve Kálmánchely 1538-as híres segesvári hitvitájának hírei juthattak el. A másik irány: a parajdi Sóvidék volt, ahol a sótisztak az első között váltak a reformált hit híveivé. Tőlük vették át a falvakból származó bányászok, akik szintén az új hit követőivé váltak, és ezt továbbadták falujukban is. Ennek köszönhetően a 16. század közepére a Küküllő és Nyáradmentén már alig maradt római katolikus közösség. Szentgericén Székely György, Erdőszentgyörgyön Király Boldizsár munkálkodott. Mind a ketten Wittenbergában tanultak. A sóvidéken a lutheri tanokat hamarosan az antitrinitárius (később unitárius) hitvallás váltotta fel. Udvarhelyszéken a heves felekezeti villongásokat 1562-ben Székelytámad várkapitánya fékezte meg, aki védelmébe vette a reformációhoz hű prédikátorokat. Korond lakossága már Dávid Ferenc idejében az új hitvallás mellé állt, a Kis-Küküllő menti falvakkal együtt. Vagyis Sóvár, Szováta és a korondi medence falvai, Korond, Atyha, Sófalva és Parajd. Amikor az 1591-es marosvásárhelyi országgyűlés az unitárius vallást bevett vallásnak minősíti, Székelyföld népességének többsége már unitárius. A krónikák 1569-ben Péter pap nevét jegyezték fel, mint unitárius lelkészt.

A reformáció korától Korondon többségben lévő unitáriusok és a kisebbségben lévő katoliku-

sok azonban közel százötven éven át közös templomot használtak, úgy hogy annak főhajója egy deszkafallal el volt választva. 1648-ban azonban az unitáriusok egyik hívük által adományozott telekre egy kápolnát építettek a katolikusoknak. A korondi katolikusok ugyanis annyira szegények voltak, hogy 1707-ben is csak az atyhajakkal közösen tudtak egy plébánost fogadni. – Úgy gondolom, hogy az unitáriusok részéről gyakorolt vallási türelemnek ez egy nagyon szép és meghatározó példája. – Az I. Lipót által 1691-ben kiadott Leopoldi Diploma visszaállította a Gyulafehérvári kat. püspökséget és a jezsuita rendet. Ennek következtében országszerte megindult az erőszakos rekatolizáció. A kormányzóság 1719-es rendelete alapján a korondi unitáriusoktól elvették a templomot és őket az 1648-ban a katolikusoknak épített kápolna átadásával „kárpótolták”. Mivel ez túl kicsinek bizonyult az unitáriusoknak, 1720-ban új templom építésébe kezdtek. A templom építése nagyon nagy anyagi terhet jelentett a gyülekezetnek. Ennek következtében a Firtosban élő ferenceseknek könyebben ment egyes emberek visszatérítése, különböző címek, rendjelek osztogatásával. A néphagyomány ma is számon tartja a hitehagyott unitárius családok nevét, akik ebben az időben hagyták el unitárius hitüket. A megmaradt hívek csüggedő építési kedvét 1725-ben és 1732-ben Pálfi Zsigmond püspök, 1743-ban pedig Szentábrahámi Lombard Mihály püspök vizitációja próbálta felélénkíteni. Nem kevés sikerrel. 1749-ben már majdnem felépült a templom, csak még nem volt mennyezete. Ezért az unitárius egyház Erdély-szerte gyűjtést indított a korondi gyülekezet megsegítésére, amely hamarosan szép sikerrel járt, és így 1750-ben Szentábrahámi Lombard Mihály végre felszentelhetette a templomot. Ezt a láthatják most az

odalátogató testvéreink. (Kedvcsinálónak mellékelten közöljük a templom külsejéről és belsejéről készült fényképeket.) A templomkert érdekessége, hogy itt található az egyház kiemelkedő lelkeszeinek, az itt született híres unitáriusoknak és néhány olyan zsidó családnak a kopjafája (pl. a falu volt orvosáé), aki az 1930-40-es években bőkezű adományaival támogatta az egyházközséget.

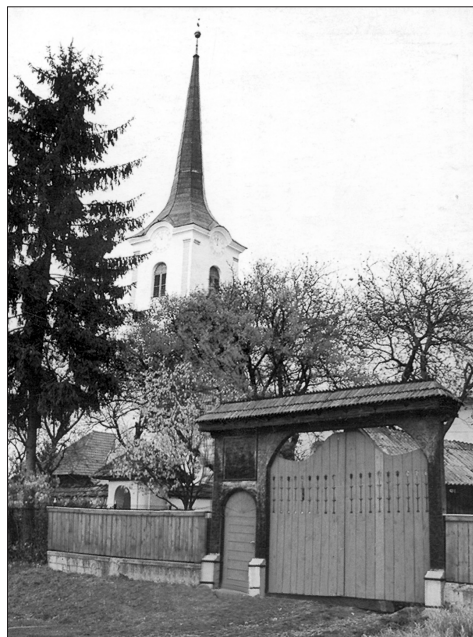
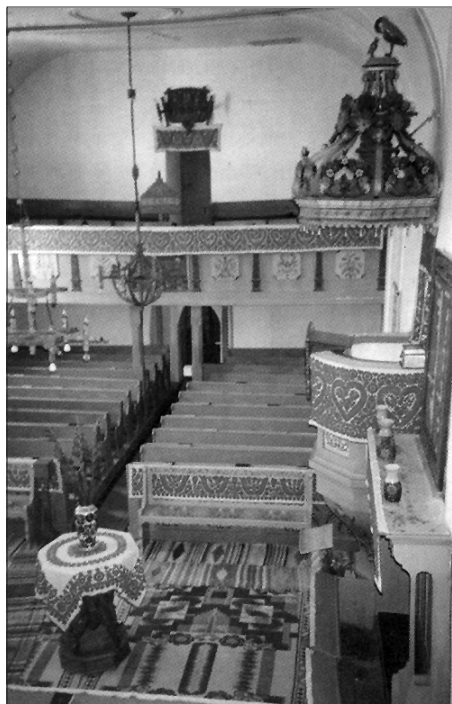
Az egyházközségnek 1635-től 1870-ig volt önálló unitárius iskolája. Mai napig híven őrzik az egykori oskolamesterek neveinek emlékét. Az önálló unitárius iskola 1870-ben olvadt be a községi iskolába.

A parókia mellett a régi iskolaépületben ma gyülekezeti terem van. A gyerekek szombat-vasárnap ide járnak külön biblia- és énekórákra, annak ellenére, hogy a rendes iskolai órarendjükben heti két hittanóra van beiktatva, amely elsősorban román ortodox egyház „vívmányának” tekinthető.

Ez az egyházközség még nem fogyatkozó létszámú. A születések száma még meghaladja a halálozásokét. Évente 12-15 fiatal konfirmál ünnepélyes keretek között. Az egyházközséghez tartozik a közeli fenyőkuti fatemplom és vendégház is. Az egyház szerencsére visszakapta korábbi erdeit, ami anyagi helyzetében jelentős javulást eredményezett. A lelkeszi lakás padlás szintjén néhány vendégszoba is található.

A Duna Tv nemrégiben félórás riportműsort sugárzott a nagyon aktív, pezsgő közösségi és hitéletet élő gyülekezetéről. Kívánunk sok kedves anyaországi unitárius látogatót, akik hitben megerősödve és élményekben gazdagodva térnek onnan haza, ahogy ez az én esetemben is történt. Köszönet érte, kedves korondi unitáriusok.

Egy megelégedett, boldog krónikás



Egyházközségeink életéből

Üzen a múlt

Az unitárius templom és iskola – Dévaványán

Érdekes kérdést kaptam nemrégiben: **mit tudok a dévaványai unitárius templomról?** Sajnos az írott emlékek alapján nagyon keveset, de a kérdésről hitelesen szóló iratokat közölni tudom.

A város a reformáció kezdete óta nagyrészt református vallású. A XVIII. század végén ismét telepedtek katolikus vallásúak is a helységbe, bizonyos százalékban zsidók is éltek közöttünk, de az unitárius vallásra áttértek története külön fejezetet kíván:

„A Böjtös és a Sas utca sarkán volt az unitárius templom, s benn az utcában az unitárius iskola. Ezt a telket az épületben Gaál Gergely, a Mikszáth regényében is különként szereplő Baldácsi báró uradalmi gazdája hagyta a múlt század végén az itt alakult kis unitárius egyháza. Ugyanis az 1891-ben épült református templom költségei meghaladták az eredetileg tervbe vett költség-előirányzatot. Emiatt az egyház vezetősége újabb adót vetett ki a hívekre. Ez nagy zúgolódást váltott ki az atyafiakból, s a nyakasabbak kitértek az unitárius vallásra. Vezetőjük Gaál Gergely volt. Nevét a század elején bizonyos romantika övezte. A kitértek száma 150 körül volt.

Hogy pedig az unitáriusoknak is legyen temploma és iskolája, Gaál Gergely felajánlotta háza hátulsó részét istentisztelet céljára, míg a portája hátulján épülő iskola költségeit a hívek adták össze. Persze ez tetemes anyagi áldozattal járt. Jóval nagyobb, mint a református templom költségeinek a kiegészítése jelentett. De ez nem számított a nyakas magyaroknak. Tehát itt is az történt, mint amit a kor jeles írója, Verne Gyula megírt „Keraban, a vasfejű” c. regényében. **Az unitárius híveknek alaposan meg kellett koplalniuk az új templom, iskola és tanító költségeit, ezért kapta ez a kis utca a század elején a Böjtös utca nevet.**

(Bereczki Imre: Dv. bel- és külterületének alakulása a 18. sz. közepétől I. kötet 1980. 44. p. Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény A. – 99.48.1.1.)

A név ma is él: **az unitárius iskola és imaház a mai Sas u. és Böjtös u. sarkán állt.** Jelenleg két portára osztott, két tulajdonosa van. A porta eredetileg kb. 600-800 négyszögről lehetett. A porta bejárata eredetileg a Böjtös utcáról nyílt, a 60-as évektől pedig a Sas utcáról nyílik mind a két porta.

A református templomot 1887–1891 között építették újjá Dévaványán. Szügyi Dániel református pap irányítása alatt az építkezés nagyon sok pénzt emésztett fel. 1889-ben a vállalkozó (Benkó Károly építész) a presbitériumot felszólította az átvételre, de nagyon sok hibát fedeztek fel. A templomjavítás

költségeire – sok bonyodalom után – nem volt fedezet.

„A sokáig elhúzódó per és kölcsön felvétele miatt az egyháztagnak egy része panaszt tett a püspöknél. Az békére intette a panaszosokat. Végül is a per a Kúriánál egyezséggel végződött. A hívek többsége a püspökhöz beadott panasz esetében Szügyi Dániel mellett nyilatkozott. A kisebbség azonban nem nyugodott bele a döntésbe, hanem kitért az unitárius vallásra. Ez pedig jóval nagyobb költséget jelentett nekik egy új iskola építése és tanító alkalmazása miatt, mint amennyi a református templomhoz való hozzájárulás volt. Ezért nevezik azt az utcát, ahol az unitárius iskola – és imaház – létesült, Böjtös utcának.”

(Szügyi Dániel: A dévaványai templomdomb épülete [Bereczki Imre jegyzete alapján] Bereczki Imre Helyt. Gyűjt. Adattára.)

A Böjtös utcában élő adatközlők – az utcában összesen 7 ház áll – elbeszélése nyomán a következő tényeket lehet még leírni:

Adamecz Istvánné Furtai Hilda (Dévaványa, Böjtös u. szül.: 1963) szülei, **Furtai Sándorék vásárolták meg a régi unitárius imaház és iskola portáját.** A ház, amelyet szülei építettek 1963-ban készült el. A jelenleg is meglévő lakóház helyén álló unitárius épületet közvetlenül előtte bontották el, legkésőbb **1962-ben.** Az unitáriusok – az adatközlő tudomása szerint – Dévaványán már nem tartanak fenn közösséget, az unitárius egyház életéről szóló iratok feltehetően Füzesgyarmatra kerültek.

Csontos Antal (Dévaványa, Böjtös u. szül.: 1927) visszaemlékezése szerint **gyermekkorában még tanítottak ott gyerekeket.** Egy hosszú épület volt, 2 méterrel beljebb az utcafronttól. Az ő gyermekkorában **Feifermann** (kijéjt alapján!) **János volt a tanító,** aki ott is lakott a feleségével. Utánuk **Bogya József kocsmáros vette meg az épületet** – emlékei szerint – a 40-es években lakóháznak a saját családja számára.

Üzen a múlt, ha mást nem, tényeket, információkat. Ezenkívül valami fontosat is üzen nekünk ez a néhány nyakas – de istenfélő és hívő ványai, aki a XIX. század végén unitárius templomot, iskolát alapított a Böjtös utcában.

Murányi Magdolna etnográfus
Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény

Levél érkezett Szegedről

Városunkban egy hamarosan beépülő – jelenleg lakatlan, de a bronzkortól lakott – településrészen, a **Nagyszilléri-dombon a tervezett templomot az unitárius egyház szegedi központjának szánom.**

Újszeged képviselőjeként egy **Szeged** és környéke magyarságának **néphagyományait ápoló általános iskola** létrehozásán dolgozom. Helyszíne a Klebelsberg Kunó (a legnagyobb magyar kultuszminiszter) által alapított, hat esztendeje pedig bezárt állami iskola **öreg épülete** lenne, jól megközelíthető helyen, a **kertváros szívében**. Szeged jó érzésű, hagyományörző lakosságával **alapítványi iskola** formájában szeretnénk értékes néphagyományaink oktatását újraindítani. **A Magyar Kulturális Örökség Alapítvány vállalja az iskola hosszú távú működtetését és kulturális irányítását.** A most újjáalakuló iskola egyben az unitárius hitélet központja is lehet. A hittan oktatásával a más felekezeti gyermekek is unitárius szellemű neveltetést kaphatnak.

Itt a gyermek akár kora reggeltől késő estig is végig hasznos tevékenységgel, sporttal, nyelvi képzéssel, zene- és társastánc tanulással, népi kézművességgel (pl. gyékényezés, korongozás) tölthetné idejét. Nem kell városszerte (megyeszerte) nyelvvóra, zeneoktatásra, vagy épp karatetanfolyamra loholni, mindez az iskolában a főtárgyak órái után helyben megvalósítható lenne.

E nyáron is nyitva tartó iskolával, a magyarországi unitárius közösség külkapcsolatainak egy szegedi hídfője jöhetne létre. Az egymástól távol élő magyar gyermekközösségek kapcsolatainak kiépítésével a jövőbeni magyarság sikeresebb érvényesülését is biztosító nemzetközi kapcsolatait is megalapozhatjuk. A hétvégék is lehetőséget adnak közös programokra, kirándulásokra, így az idelátogató külföldi gyermekek tanév közben is bekapcsolódhatnak az iskola életébe.

A nagy külső és belső udvarral rendelkező épületben nyaranta külföldi gyermekek színvonalas üdültetése is megoldható. A kalandos és színes program, a környék érdekességeivel való ismerkedés bőven kitölt egy egész nyarat is...

Szemben a Népligetben, Szeged két legjobb fürdője található. Úszás- és vízilabda-oktatást is vállalunk a kétszeres olimpikon, Szívós István uszodájában, illetve Czene Attila uszodájában.

Közel a Tisza, ahol evezni, kajakozni, kenuzni tanulhatnak a gyermekek Szeged kajakos és kenu világbajnokaitól. A kalandvágyó gyermekek vízitúrázni indulhatnak vezetőikkel, akár szülei kíséretében. A Tisza menti ártéri erdő látványa csodálatos. A Szegedhez tartozó Tápén az ezeréves hagyományú gyékényfonással is megismerkedhetnek a lurkók.

A délutáni-esti foglalkozásokon kóstolót kapnak a magyar néptáncok kincses tárából. Júliusban és augusztusban pedig megismerkedhetnek az Európában nagy hírű Szabadtéri Játékokkal.

Az iskolától nem messze áll a C-vitamin fölfedezőjének, a szegedi Nobel-díjas magyar, Szent-Györgyi Albert professzor úrnak egykori villája is, amely szintén meglátogatható.

Szeged díszpolgára, Lékó Péter, az ifjú magyar sakknagymester, a világ jelenleg legjobb sakkozója. Egy életre szóló élmény lehet az ifjú mesterrel való személyes találkozás és egy sakkcsata...

A tanintézmény működtetését a Magyar Kulturális Örökség Alapítvány biztosítja. Még kb. 300 millió Ft hiányzik az öregedő tanépület megmentéséhez és a színvonalas oktatás beindításához. Az Önök által az iskola újraindítására biztosított jelentősebb összeg fejében a nagyvilágban élő magyar családok gyermekeinek, unokáinak üdültetését, oktató-játszó tábort, ill. magyar folklórprogramokat, magyar nyelvi tábort biztosíthatunk.

A nagyobb adományozók nevét, a bejárat melletti márványtáblán, illetve arcképét külön díshelyen örökítjük majd meg.

Kérem Önöket, hogy aki segítséget tud nyújtani az öreg iskolaépület megmentéséhez, hagyományörző iskolaként és nyári honismereti gyermektáborként való működtetéséhez, az e-mailen, levélben, vagy telefonon keressen meg bennünket.

*A MKO alapítvány számlaszáma:
10300002-28522939-00003285*

Jelentkezésüket tisztelettel várja:



*Dr. Szabó László
Újszeged önkormányzati képviselője
Tel: 00/36/30/20-74-170*

2004. Álom hava (december) 15-én

Így élünk és dolgozunk Füzesgyarmaton és a Gyula és Környéke Szórványgyülekezetben

Rövid volt a farsang, és a Húsvétra való készülésünk is egybeesett a Zsinatra való készülődéssel. Bizonyára, mint minden gyülekezetünkben, ez az órségváltási esemény valamilyen hatást gyakorolt híveinkre: hogyan is alakul, milyen lesz Egyházunk jövője az elkövetkezendő években. De az előző beszámolóink óta eltelt időszak sem telt események nélkül. A visszatért, „bosszúálló” tél sem állította le kis közösségünk megszokott életritmusát.

A február 5-i Főtanács-Zsinat határozata értelmében megtartottuk Gyulán a gondnokválasztást, ami nem jelentett újdonságot, hiszen a mandátum ügyis lejárta múlt év december 31-én. A sikeres élet élő szórványgyülekezet visszaválasztotta az eddig is „szolgáló”, a szórvány újjászületéséért fáradó Kispálné Romvári Etelkát, aki a „plusz egy” zsinati képviselője lesz egyházközségünknek. A jegyző Gyarmathy Zsolt maradt. Presbitereknek választottuk Kővári Zoltán, Sóti Frigyesné és Székely Dániel testvéreinket. Jó munkát!

Február 15-én és 22-én megtartottam a beharangozott két előadást a Tessedik Sámuel Főiskola Gyulára kihelyezett szakán, ahol érdeklődő társaság előtt beszélhettem unitarizmusunk születéséről, életéről Erdélyben, az Anyaországban és a világon, egyszerű hitfelfogásunkról, majd pedig Erdélyről, a fogadó testvérről. Rengeteg kérdésre kellett válaszolnom, mert annyira tájékozatlan sok ember ezekről a dolgokról. Dr. Ruttner Erzsébet, egyetemi adjunktus kezdeményezését és meghívását megköszöntem, és ő is megelégedését fejezte ki az érdekesítő előadásokért. Hisszük, hogy lesz folytatása ennek is!

Február 27-én a Borostyánkert idősek Otthonában tartottunk Húsvétra előkészítő böjti istentiszteletet, a megszokott érdeklődés és részvétel mellett.

Ugyanazon a napon, délután 2 órakor megtartottuk a gyermek-istentiszteletet, szeretetvendégség és tombolahúzás keretében. Csordás Gergő és Czeglédi Edit „szolgálata” ismét élményt jelentett a hittanosok és felnőttek körében.

Február 25-én lezajlott egyik fontos kezdeményezésünk első előadása. A Városi Könyvtár vezetőjével, Lévainé Homoki Évával tető alá hoztuk a József Attila-estünket. A szépszámú érdeklődő mellett előadásunkat megtisztelte jelenlétével Várkonyi Imre polgármester és felesége is. A helyi TV felvette a közel kétórás műsort és a következő héten már le is adták. Középiskolás lányaink: Kiss Viktória és Csák Emese, kis tanítványom: Túri Krisztina, presbiterasszonyaink: Simonné Bagdi Erzsébet és Kovácsné Csák Irma, valamint lányunk Balogh Balácsi Zita mély átéléssel adták elő a költő mintegy 15 versét. Az életéről, alkotásairól jómagam beszéltem, legalább öt verset elmondva. Április 1-jén (mert diákjaink akkor szabadok!) Wass Albert-estünk következik.

Sikeres előadásaink „Erdély megbocsát!” címen következő állomása Újkígyós lesz március 6-án, délután 3 órakor, ahova Lezsák Sándor hívott meg más lelkészek (katolikus, református, evangélikus) és előadók társaságában. Ott leszünk!

Mire ezek a sorok megjelennek Egyházunk élete túl lesz már a sorsfordító választásokon. Tiszt-

ségviselők változhatnak, de az Egyház marad, és annak jövőjét alakítani kell, annak életéért „tekintet nélkül” (Dsida) tenni kell.

Így próbáljuk mi is folytatni életünket. Március 15-én részt veszünk a központi ünnepségen. A mi templomkertünk szoborparkjában is virágozni fogunk.

Nagyhéten, pénteken, március 25-én istentiszteletet tartunk, majd elénekeljük a hagyományos Péterffy Gyula-féle Passiót. Immáron 16. alkalommal itt Füzesgyarmaton.

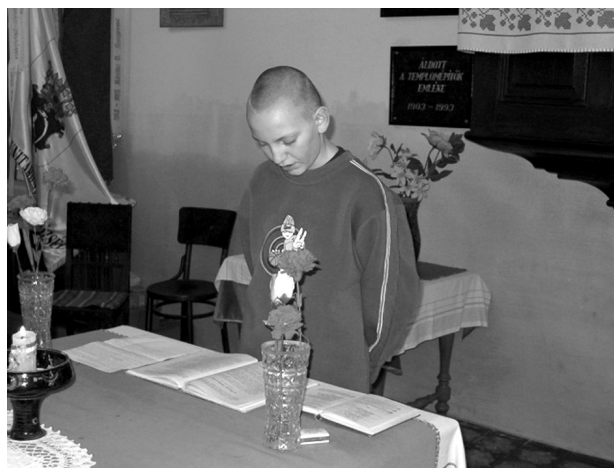
Húsvét első napján úrvacsorás istentiszteletünk lesz, délután fél kettőkor elvisszük a húsvéti üzenetet a helybeli Idősek Otthonába is. Fél négykor már a szórványhíveinkkel ünnepelünk Gyulán, a helybeliekkel és környékbeliekkel. Az említett gyulai előadások után néhányan megígérték, hogy eljönnek majd megnézni egy unitárius ünnepi istentiszteletet, és készülnek velünk a nyári erdélyi kirándulásra is részt venni. (Egy érdekes erdélyi, nyárádmonti húsvéti népszokásról érdemes elolvasni e lap 7–8. oldalán megjelent írásomat!) Húsvét második napján ünnepi istentisztelet lesz, amely után locsolkodni is elmegyünk.

Húsvét nagyhetén Bélmegyeren is tartunk egy ökumenikus teadélutánat a klub és dalárdánk tagjaival, közben készülve egy, Sarkadon, április 9-én tartandó kórus és egyéni énekes megmérettetésre.

Áprilisi gyermek-istentiszteletünket Nemes Zsolt és Kovács Gréta hittanosok fogják „celebrálni”, reméljük olyan élménykeltően, mint eddig a többiek. A gyorsan elszaladt farsangon és böjtelőn veszteség érte kis közösségünket. Az egyházközség-alapító Sári család egyik tagját, Lajost temettük el, akit annak idején, az 50-es évek elején, mint oly sok sorstársát, elűdöztek itthonról. 77 évet élt, Egerben laktak hosszabb ideig, majd a szépséges Ostorosra költöztek lánya családjával. Egerben temettük el, helyeztük el hamvait a 2001-ben elhunyt felesége mellé. Lassan mind elmennek a „régiek”! Pihenjen csendesen!

Következő megjelenésünkig reméljük már eljön a melengető, reményt adó tavasz, és még mozgalmasabb lesz anyaegyházközségünk és szórványgyülekezetünk élete.

Balácsi László



Csordás Gergő gyermek-istentiszteletet tart

Miért mostohagyerek Pest megye? Mikor lesznek itt is szórványegyházközségek?

A 2001-es népszámlálás adatai alapján **há- zánk 19 megyéje közül egyetlen megyében sem élt annyi unitárius** – Budapestet kivéve – mint Pest megyében.

Szám szerint 1139 fő. A megye 63 településén található **unitáriusok**. Ezek közül 26 településen többen vannak 15 főnél. A legtöbb **Erden** vannak (89 fő). Majd **Budaörsön** (58 fő). További 7 olyan település van, ahol mindegyikben több mint 30 unitárius él. Ezek **Cegléd, Százhalombatta, Dunakeszi, Gödöllő, Monor, Szentendre és Vecsés**.

Ennek ellenére nagy szomorúsággal tölt el engem, hogy **ebben a megyében sehol sincs egyetlenegy egyházközségünk, vagy szórványgyülekezetünk sem**, annak ellenére, hogy jó pár helyen kellene lennie, híveink lelki gondozásának biztosítása érdekében. Ezzel kapcsolatban fülembé cseng **Vetési Lászlónak**, az erdélyi református egyház szórványlelkipásztorának az a mondása, hogy ők minden olyan települést bevonnak a szórványgondozásba, ahol legalább egy református család található. Van mit tanulnunk tőlük! Emlékszem, hogy gyermekkoromban még **Pető István** boldog emlékű pestszentlőrinci lelkészünk minden vasárnap járt át Pesterzsébetre is istentiszteletet tartani. Itt 9-kor kezdett. Majd 11-kor Pestszentlőrincen folytatta. Délután pedig egyszer Vecsésen, máskor Ócsán tartott istentiszteletet. Ennyit a példaképekről, akik komolyan vették, hogy Isten ígését el kell juttatni, a rá szomszédos hívekhez, oda ahol élnek.

A következőkben a statisztikai adatok csoportosítása alapján felvázolom, hogy **mely kistérségekben és mely központokban lenne érdemes szórványgyülekezeteket alapítani**, ahol legalább havonta egyszer biztosítanunk kellene az istentiszteletek megtartási lehetőségét, továbbá a keresztlési, az esketési és a temetési szertartások lebonyolítását.

1. Budavidék:

Budakeszi: 23 fő, Páty 18 fő, Zsámbék 14 fő, Nagykovácsi 12 fő. **Összesen: 67 fő.**

Budaörs: 58 fő, Törökbálint 15 fő, Biatorbágy 11 fő, Piliscsaba 10 fő, Pomáz 10 fő. **Összesen: 104 fő.**

Erd: 89 fő, Százhalombatta 32 fő. **Összesen: 121 fő**

Szentendre: 30 fő, Budakalász 21 fő, Pilisborosjenő 17 fő, Leányfalu 8 fő, Pilisjászfalu 6 fő, Tahitótfalu 6 fő, Dunabogdány 5 fő, Pilisvörösvár 5 fő. **Összesen: 98 fő.**

2. Felső-Dunamente:

Vác: 26 fő, Sződliget 8 fő. **Összesen: 34 fő**

Dunakeszi: 30 fő, Fót 19 fő, Göd 18 fő. **Összesen: 67 fő.**

3. Alsó-Dunamente:

Szigetszentmiklós: 20 fő, Tököl 14 fő, Dunaharaszti 12 fő, Dunavarsány 10 fő, Szigethalom 10 fő, Taksony 6 fő. **Összesen: 72 fő.**

Ráckeve: 9 fő, Aporka 11 fő, Kiskunlacháza 5 fő. **Összesen: 25 fő.**

4. Gödöllői-dombság:

Gödöllő: 30 fő, Veresegyház 23 fő, Kistarcsa 19 fő, Isaszeg 10 fő, Mogyoród 9 fő, Csömör 7 fő, Szada 6

fő, Galgamácsa 10 fő, Aszód 8 fő, Dány 8 fő. **Összesen: 130 fő.**

Pécel: 16 fő, Gyömró 18 fő, Maglód: 15 fő. **Összesen: 49 fő.**

5. Dél-Pest megye:

Vecsés: 30 fő, Gyal 25 fő, Üllő 15 fő.

Összesen: 70 fő.

Monor: 30 fő

Nagykátá: 5 fő, Süllyás 7 fő, Tápióbicske 5 fő, Zsámbok 5 fő, Tápiógyörgye: 6 fő. **Összesen: 28 fő.**

Cegléd: 37 fő, Ceglédbercel 5 fő, Pilis 5 fő, Nagy- kőrös 8 fő. **Összesen: 55 fő.**

Dabas: 8 fő, Alsónémedi 8 fő, Ócsa 14 fő, Örkény 12 fő. **Összesen: 42 fő.**

Összegezve a fenti adatok alapján kirajzolódó képet, azt hiszem valamennyiünk számára világos kell legyen, hogy Pest megye kistérségi településeinek szerves bevonása egyházunk intézményesített hitéletébe csak egy többéves program és nagyon sok hívünk fáradhatatlan erőfeszítése és áldozatvállalása révén érhető el.

Ezt tudva és ismerve is, azonban minél előbb el kellene kezdenünk, hazánk e legnagyobb, 1 millió főt számláló megyéjében az unitárius hitélet kere- teinek kiépítését, mégpedig a leg súlypontibb helyeken. Ezért azt javasolhatjuk a Püspökségnek, hogy egyrészt ezen **hívó csoportok létszáma- nak nagysága, másrészt területi elhelyezke- dése alapján próbálja meg a szórványgyüle- kezetek szervezését elindítani**, mégpedig azok fontosságai sorrendjében. Úgy tűnik, hogy ilyen szempontból **Budavidéken Erd, Budaörs és Szentendre, a Duna mentén Dunakeszi és Szigetszentmiklós, a Gödöllői-dombságon Gödöllő, Dél-Pest megyében pedig Vecsés ke- rülhetnének elsősorban szóba**. Jó lenne, ha már az **első lépcsőben minden kistérségben létrejönne egy-egy szórványgyülekezeti köz- pont**. Így első lépcsőben egy-két új lelkész beállí- tásával is megoldható lenne, hogy **ezekben a köz- pontokban minden hónapban legalább egy vasárnapon istentiszteletet lehessen tartani híveinknek**. Aztán a hívek buzgalmán dől el, hogy ezekből lesz-e önálló egyházközség, vagy az egyházközséget a térség valamely más centrumá- ban kell kialakítanunk. Egy ilyen intézkedéssoro- zattal egyházunk egy nagyon régi mulasztását tudná viszonylag rövid idő alatt pótolni.

Egyben szeretném felkérni az adott térségben élő híveinket – ha az Unitárius Élet egyáltalán el- jut hozzájuk! – hogy **jelentkezzenek szerkesz- tőségünkben azok a hívek, akik hajlandók a településükön élő híveket felkutatni, össze- írni, majd névsorukat a püspökségre eljut- tatni, a szórványgyülekezet szervezésének megkezdése érdekében**. A felkutatás legjobb módszereként az ígérkezik, hogy ez a hívünk a **helyi újságban néhányszor egy pár soros felhí- vást tenne közzé**, amelyben unitárius vallású hí- vek jelentkezését kéri a saját lakcímeire, a szórványgyülekezeti élet megszervezésének bein- dítása céljából.

Előre is köszönjük áldozatos munkájukat.

Dr. Zoltán Zoltán főszerkesztő

Isten létezése tudományos bizonyosság

Lapunk 2004. évi 4. és 5. számában egy kétrészes cikkben foglalkoztunk a materializmus és az idealizmus kérdéseivel, vagyis azzal, hogy az elmúlt 40 év materialista világnézetű nevelésének következtében sokan vannak ma olyanok, akik úgy gondolják, hogy az igazán tudományos világnézet csak a materializmus lehet, annak ellenére, hogy semmivel sem tud több kérdésre megalapozott választ adni, mint az idealista (értsd: vallásos) világnézet. E régen folyó vita eldöntéséhez érdekes adalékul szolgálhat Kerényi Lajos katolikus atya, az Ecséri úti Szent Kereszt Templom plébánosának a Vasárnapi Újság c. rádióműsor 2005. február 6-i adásában elhangzott vallásos jegyzete. Ebben a következőt mondta:

„Ide kívánczik egy ma is élő tudós megnyilatkozása, aki a tudomány segítségével fényt, égi fényt látott meg, és megtért. Anthony Flew professzor a britek makacs ateistája így vall: az új tudományos felfedezések feltárták: kell léteznie valamilyen szervező Intelligenciának. A DNS-kutatások bebizonyították, hogy szinte hihetetlenül bonyolult összefüggésekre van szükség az emberi értelmét létrehozó élet kialakulásához. Darwin evolúciós elmélete nem magyarázza meg az élet eredetét és fejlődését. Meggyőződtem arról: egyszerűen lehetetlen az, hogy az első élő anyag holt anyagból jött létre, s ebből fejlődött ki a hihetetlenül bonyolult élőlény. E mögött kell lennie valakinek, egy Intelligenciának.” Eddig tart a materialista tudós felismerésének lényege. Mi más is mondhatna egy materialista? Nem Isten áll a Teremtés misztériuma mögött, hanem egy Intelligencia! De mi tudjuk, hogy ezt az Intelligenciát úgy nevezik, hogy Isten. Es, aki hisz Istenben aki mindennap párbeszédben áll vele az intelligens magyarázatokra lel a világ számtalan bonyolultnak tűnő problémájának megoldásában. Köszönjük, ezt az őszinte helyzetfeltárást! Én is azt fejtegettem a tavalyi cikkemben, hogy a világ anyagi természete és az anyag öröktől való volta, vagy Darwin elmélete nem ad választ a teremtés nagy és alapvető kérdéseire. Nevezetesen, hogy a holt anyagból, hogyan keletkezett az élő anyag? Ez Isten létezése nélkül elképzelhetetlen, megmagyarázhatatlan. Örülök annak, hogy erre egyes felvilágosultabb materialisták is kezdenek rájönni.

Z. Z.

Böjthe Csaba atya példája

Iskolaközpont épül a moldovai csángó gyerekeknek

Olvasóink közül ki ne hallott volna már Böjthe Csaba ferences rendi atyáról, aki Déván a romokban heverő ferences kolostort újjáépítette, majd a közeli Zsil-völgyéből árva és nagyon szegény – éhező sorban élő – gyerekeket gyűjtött össze, és nevel gondoz, oktat önkéntes segítőtársaival együtt, hogy ne kallódjanak el, hanem rendes, becsületes, dolgos és iskolázott emberként léphessék át a nagykorúság határát és kezdhesék meg önálló életüket. Miután a helyi hatóságok nem nézték jó szemmel, hogy más megyéből származó gyerekek nevelését is felvállalja ezért úgy döntött, hogy további gyermekközpontokat hoz létre pl. Szászvárosban és még két további erdélyi városban. Hazánkból is évente több tízezeren támogatják szerény adományaikkal a dévai ferences gyermekközpont fenntartását. Így az én feleségem is.

Böjthe atya azonban csángóügyben is úgy érezte, hogy lépnie kell. Itt nálunk és Erdélyben is sokat beszélnek a csángó gyerekek magyar nyelvű oktatásának megszervezéséről, ami a helyi hatóságok ellenállásába ütközik, mert nekik az az álláspontjuk, hogy „csángók pedig nincsenek, csak egykor elmagyarosítani akart moldovai románok”. E képtelen állításukban nem za-

varja őket, hogy Moldova a XIII–XIV. század óta sohasem tartozott a magyar állam fennhatósága alá. Önálló román fejedelemség volt. Nehéz lett volna így a magyaroknak elmagyarosítani az ott élő csángókat. Az igazság az – amit remélem, hogy a mi egyházunk hívei közül mindenki tud –, hogy a csángók a különböző katonai szolgálati kötelezettségek teljesítése elől a Kárpátok keleti lejtőire átszökösöttek „elcsángált” székelyek utódai, akik évszázadok óta beszélnek és mindmáig megőrizték régies kiejtésű, eredeti székely-magyar nyelvüket. De ami évszázadokon keresztül sikerült – vagyis eredeti anyanyelvük megőrzése – az a mai kommunikációs dömpingen alapuló világunkban végveszélybe került. Az utóbbi évtizedekben a csángók körében is nagyon felgyorsult a nyelvi asszimiláció, vagyis egyre többen térnek át véglegesen a román nyelv használatára a magyar helyett. A csángó népesség, amelyet 1940-ben még 300-400 ezerre becsültek, ma jösszerűvel 60 ezer főt tehet ki. Tehát a magyar nemzet törzsének egy nagyon értékes ága került veszélybe. A cselekvés tekintetében tehát a 24. órában vagyunk. Vagy most tudunk tenni valamit nagyon gyorsan és hatékonyan a csángók magyar nyelvtudásának megőrzése és fejlesztése érdekében, vagy készíthetjük nekik is a fejfát a magyar nemzet nagy Kárpát-medencei temetőjének egy távoli zugában.

Böjthe atya tehát úgy gondolta, hogy minden beszédnél többet ér a tett, és elhatározta, hogy a moldvai Bákótól 20 km-re lévő Rekecsin csángó falu határában egy nagy iskolaközpontot kell építeni. Erre a célra megvettek egy 14 ha-os területet és egy budapesti építésmérnök-csoport el is készítette már az ide épülő épületkomplexum terveit. Lesz itt óvoda és 400 tanulóknak az I. osztálytól az érettségiig, illetve a szakmunkás képzés megkezdéséig oktatást végző iskola. Ezenkívül bentlakási lehetőség. Tanári lakások és idősek szociális otthona, illetve a hitélet számára magyar nyelven működő templom. Valószínűleg azt is sokan tudják, hogy a csángók évszázados kérése, hogy templomaikban – amelyek római katolikus templomok – magyarul misézzenek a papok. De az ez irányú kéréseiket előterjesztő feliratokra a XVII. századtól kezdve a római pápa sohasem adott igenlő választ. Végre tehát teljesülhet a moldvai csángók régi kívánsága: lesz magyar nyelvű iskola és magyar nyelvű miséjű templom Moldovában. Ez a nagyszabású beruházás megközelítően 1 milliárd forintba kerül. Böjthe atyának erre a célra egy fillérje sincs – hiszen örül, ha a befolyó adományokból az eddig létesített gyermeknevelő intézetek fenn tudja tartani. De bízik a magyarországi emberek adakozó kedvében. Abban, hogy felismerik: milyen úttörő jellegű vállalkozásról van szó, ahol a magyar nyelv végre megszentelt, biztos hajlékra lelhet Moldovában. Az új oktatási intézmény alapkövetétele idén pünkösdkor lesz, amikor a csiksomlyói búcsúra a Kárpátokon túla gyalogosan elzarándokoló csángók visszatérnek szülőföldjükre. Ez lesz szülőföldjükön a második honfoglalás. Én csak a legnagyobb elragadtatás és egyetértés hangján tudom méltatni ezt a nagyszerű vállalkozást. A hír első hallatára elhatároztam, hogy unitárius létemre is én egy szerény adománnyal fogom e nagyszerű terv megvalósítását támogatni.

E kis írásnak azért adtam a Böjthe atya példája címet, mert mi magyarországi unitáriusok is nagyon sokat tanulhatnánk Böjthe atya példájából, hogy hogyan kell és lehet semmiből újabb és újabb csodákat létrehozni. Csak egy teremtő gondolat kell hozzá. Bízni magunkban és ügyünk igazában. Mert nekünk is a már régen tervezett óvodától, a középiskolán át, az idősek otthonáig nagyon sok új intézményre lenne szükségünk. Csak valahogy sohasem jutunk előbbre, mert hiábavaló dolgokra – természetlen vitákra – pazaroljuk időnket és erőnket. Erdemes elgondolkodni ezen, mindenkinek, akiket ez illet.

- zoltán -

Gyermekrovat

Bibliai lapozó

Példázat az adós szolgáról
(Máté 18, 21–35)

Jézus példázatokban tanította az embereket, a tanítványait. Egyszer az egyik tanítványa, Péter, odament Jézushoz, és megkérdezte: „Uram, hány-szor vétkezhet ellenem az én atyámfia úgy, hogy én megbocsássak neki? Még hétszer is?” Jézus így válaszolt: „Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is!”

Hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki-nek sok szolgája van. Az egyik szolga rettenetes sok pénzzel tartozott a királynak, talán egy kocsi-ravalóval. A király pedig magához hívatta a szol-gát: „Add meg végre, amivel tartozol!” Mivel nem volt miből visszafizetnie a tartozását, a király megparancsolta, hogy adják el őt és a feleségét, gyermekeit és mindenét, amije van és fizessen. A szolga megijedt, és leborulva esedezett a király-nak: „Légy türelemmel hozzám, és mindent megfi-zetek neked.”

Ennyi pénzt biztosan nem fog tudni megfizetni soha az életben. De a király jó király volt, megsaj-nálta a szolgát: „No, eredj haza, elengedem az egész tartozásodat. Egy fillért sem kell visszafizet-ned.”

Megörült ám erre a szolga! Nagy vígan ment ki-felé a király palotájából, ugrálni szeretett volna örömeiben, milyen jó volt hozzá a király!

Hazafelé mentében az utcán szembetalálkozott az egyik szolgatársával, aki tartozott neki valami csekélységgel: „Na most megvagy! Add meg rögtön

a tartozásodat” – és fojtogatni kezdte. A szolgatár-sa leborult előtte és rimánkodni kezdett: „Könyörülj rajtam, légy türelemmel, és mindent megfizetek neked.” De a szolga nem engedett, nem könyörült rajta, hanem börtönbe vetette, amíg meg nem fizeti a tartozását. Az utcán pedig a többi szolgák látták, hogy mi történt, és nagyon felhábo-rodtak, el is mentek a királyhoz és jelentették neki a történeteket. Megharagudott erre a király és visszahívatta az első szolgát: „Gonosz szolga, elen-gedtem minden tartozásodat, mivel könyörögtél nekem. Nem kellett volna neked is megkönyörül-nöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad?”

És most aztán hiába rimánkodott, hiába jajga-tott, a király nem sajnálta meg többé. Irgalmatlan-nyul börtönbe záratta, amíg meg nem fizeti az egész tartozását.

Amikor Jézus ezt a példázatot befejezte, még hozzátette: „Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok egy-másnak.”

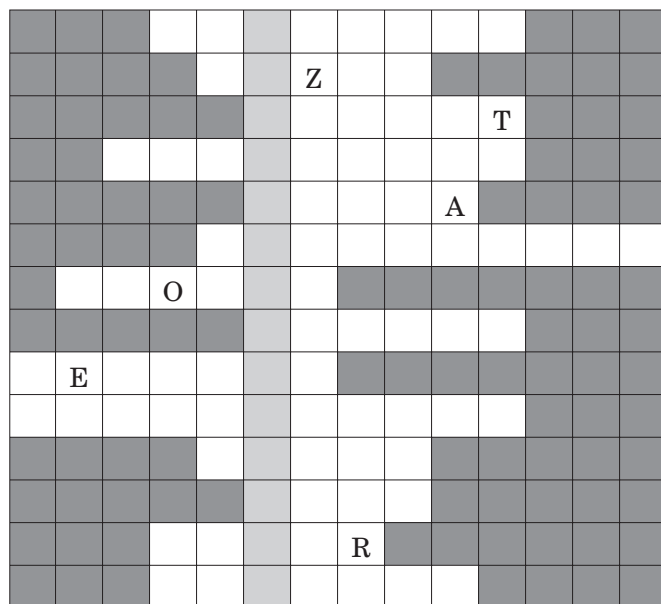
A király Isten, a szolgák pedig mi vagyunk em-berek, és ahogy a király elengedte a szolga tartozá-sát, úgy Isten is elengedi, megbocsátja az emberek bűnét. És láttuk, szolga a szolgának, illetve ember az embertársának nem képes megbocsátani. Ha Isten megbocsát nekünk, mi emberek mennyivel inkább meg kell bocsássunk egymásnak, el kell en-gedjünk egymással szembeni tartozásunkat.

Jól megértetted a példabeszédet? Mit kell ten-ned, ha valaki megbántott?

REJTVÉNYEK

1. Fejtsd meg az aranymondást és írd le helyesen! Ki mondta kinek, és miért?

„men ttellek anlov deken si dönlüröynökgem nodasrátaglozs, tnima né si metlüröynökgem datjar?”
(Máté 18,33)



2. Szórejtvény

Helyezd a hálóba vízszintesen a megfelelő helyre az alábbi neveket, fogalmakat. Segítségül beírtunk hat betűt:

Biblia, megbocsátás, Ádám, adósság, Isten, könyörülő, templom, Péter, Góliát, Jézus, szolga, Mária, Jeruzsálem, példázat.

Ha helyesen töltöd ki a hálót, akkor a jelzett függőleges oszlopban egy jézusi tanítást ismer-hetsz meg! Segítségül beírtunk hat betűt.

Összeállította: Tordai Júlia

GONDOLATOK HÚSVÉTRÓL

... „S bár győzött a bűn, mikor a Keresztről
lelkeket mosva hullt alá a vér,
mégis hiszem a Krisztus diadalmát,
s tudom, hogy feltámadt, mert bennem él! ...”

Csak az nem hal meg soha, akinek a lelke, emléke bennünk él, akinek az emlékét magunkban hordozzuk, róla megemlékezünk, a tőle tanultakat hasznosítjuk. Soha nem lehet elfelejteni, ahogyan meséltek nagyszüleink, mintha most is hallanánk hangjaikat, mintha látnánk őszülő hajukat, hiszen emlékezetünkben most is élnek.

Kétezer évvel ezelőtt élt egy Ember, aki jóra tanított; az emberek szívébe szelídséget, irgalmasságot, tisztaságot, békességet, igazságot, értékeket hintett. Felásta a kemény szívek barázdáit, tanításával megpuhította a földet, és mindenhova elszórta az örök élet magját. Életével mutatta az utat a mának, hogy miként növekedhet, hogyan teremhet gyümölcsöt.

A mag mindenki szívébe el van vetve, de vajon él, növekszik-e napról napra, és vajon gyümölcsöt is terem? Él-e bennünk Jézus tanítása, él-e bennünk Isten Igéje? Vajon jó-e az a föld, amelybe a

mag hullott, vajon elég tiszta az a hely, ahova hullott, vajon nem szennyezte be a mindennapok gondja, terhe?

Egyáltalán engedünk-e helyet a mának?

Ezekre a kérdésekre adott válaszuk tükrözi azt, hogy mennyire él bennünk Jézus, feltámadt-e bennünk az a vágy, hogy Őt kövessük: meg tudunk-e bocsátani a felebarátunknak még hetvenhétszer is, tudjuk-e még az ellenségeinket is szeretni, tudunk-e hinni úgy is, ha nem látunk, tudunk-e hittel kérni és tudunk szavak nélkül szeretni, és tudunk bocsánatot kérni ... tudunk-e csöndben utolsók lenni?

... Miért kérdem ez önvizsgáló, talán marcangoló kérdéseket pont most az Ünnepe közeledtével? – mert azt szeretném ha, mindenkinek igaz hűsvétja lenne, támadjon fel a lelkekben Krisztus, és tudjuk vallani a költővel együtt: „mégis hiszem a Krisztus diadalmát, s tudom, hogy feltámadt, mert bennem él!”

Tordai Júlia

MINDEN KEDVES OLVASÓNAK KÍVÁNOK
KELLEMES HÚSVÉTI ÜNNEPEKET!

KÖNYVISMERTETŐ

MAGYARORSZÁGI VALLÁSI KALAUZ – 2004

A fenti címmel Török Péter tollából tavaly fityelmünket kiérdemlő hasznos kötet jelent meg az Akadémiai Kiadó gondozásában.

A szerző a Szegedi Tudományegyetem Vallástudományi Tanszékének oktatója, a vallásszociológia kutatója, könyvében tájékoztatást nyújt arról, hogy az egyes vallási közösségek hogyan keletkeztek (rövid történeti összefoglalás) és milyen irányban haladnak (vallási orientáció). Talál az ELŐSZÓBAN Max Müller XIX. századi tudóstól idézett mondat: „Aki csak egy vallást ismer, az egyet sem ismer.”

A 286 oldalas kemény fedelű kiadvány első (mintegy 40 lapnyi), kisebbik része elméleti jellegű BEVEZETÉS – a nagyobbik terjedelmű második rész ADATTÁR. A bevezetés azzal a meglepő megállapítással indít, hogy a vallás definíciójával a legkülönbözőbb irányzatok mindeddig sikertelenül kísérleteztek. Olvashatunk azután a hivatalos – nem hivatalos vallások megkülönböztetéséről, az egyház – szekta – kultusz fogalmak tartalmáról és a vallási közösségek dinamizmusáról. Ez utóbbi új vallási mozgalmak keletkezését jelenti, ami két tényezővel magyarázható. Egyik a zsidó-keresztény hagyomány „a maga sajátos, megújulásra, reformokra és szakadásokra (szkizma) hajlamos természetével”. Másik az úgynevezett karizmatikus (vagy annak vélt) vezetők fellépése és szervező prédikáló működése, amivel magukhoz vonzzák a saját hitéletükkel (egyházukkal) elégedetlenkedő,

lázadozó, támaszkereső személyeket, csoportokat. Ezek aztán feltétlen engedelmessé válnak: a számukra rendkívüli TEKINTÉLY-nek „különleges erőt, tudást és kiváltságot tulajdonítanak.”

A mű Adattár című gyakorlati része (a bírósági nyilvántartásokon túlmenően) főleg kérdőíves felmérések, interjúk alapján állt össze. Ebben – az unitáriust is beleértve – 135 bejegyzett és négy be nem jegyzett vallási alakulatról kapunk ismereteket az alábbiak szerint:

- Az egyház pontos magyar és angol neve
- A vezető, illetve képviselő neve, rangja, beosztása
- Székhely, elérhetőség, internetes források
- Az egyház kiadványai, intézményei (alapítványok, egyesületek stb.)
- Az egyház megjelenésének éve Magyarországon
- Az egyház jelképei, jellemző előírásai (tanai), tradíciói, nemzetközi és hazai történetének összefoglalása
- Hazai elterjedtség és a személyi jövedelemadó az egyház javára felajánlók száma.

Befejezésül elmondhatjuk, hogy Török Péter könyve csakugyan kalauz, jó kalauz: a téma iránt érdeklődőt iránytű gyanánt segíti eligazodni a sokfélekezett Magyarországi vallási térképén.

Dr. Lőrincz Ernő

Hibaigazítás: az Unitárius Élet 2005. január-februári számának a 25. oldalán a *Néhány szó a Magyar Egyházzogról* című könyvismertető utolsó mondatában nem *szervező*, hanem *szerző* a helyes kifejezés! Elnézést kérünk az elírásért.

K Ö Z L E M É N Y

Hivatkozással az Alaptörvény 221 §/4. alapján megjelentetjük az I. Fokú Fegyelmi Bíróság szerkesztőségünkbe beküldött határozatát:

**A Magyarországi Unitárius Egyház
I. Fokú Fegyelmi Bíróságától
1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2–4.**

**Nagytiszteletű SÁNDOR GYULA MÁTYÁS
unitárius lelkész úrnak,
9027 Győr, Szittyá u. 2.**

Alulírottak, mint az I. Fokú Fegyelmi Bíróság tagjai tisztelettel értesítjük, hogy:

- figyelembe véve az Elnökség 3/1 arányú ajánlását,
- továbbá megvizsgálva az Ön Hivatalától érkezett **fellebbezést, megállapítottuk:**
- 05. 02. 14-én keltezett fellebbezési kérelme **szabálytalan.**
- Hivatalával való visszaélést követ el vele.
- A Fegyelmi Bíróság ugyanis nem az Ön Egyházközsége ellen folytatta eljárását, amelynek folyamodványaként Ön benyújtja, hanem személyesen Ön ellen.
- Ön az Ön ellen folytatott eljárásban nem képviseltette magát, most sem képviseltetheti az Egyházközségével, közügygé téve személyes ügyét, méghozzá presbitériumi határozat, előjárói aláírás nélkül!
- Személyes folyamodványaként – amihez joga lett volna – fellebbezését nem fogadhatjuk el, semmisnek kell tekintenünk.

Az I. Fokú Fegyelmi Bíróság a fenti kifogások alapján:

a fellebbezési kérelmet **elutasítja**. Következőképp a Bírósági Határozat jogerőre emelkedik, melynek azonnali életbeléptetését javasoljuk a Felettes Hatóságnak.

Fegyelmi Bíróság a Sándor Gyula Mátyás lelkész ellen meghozott döntéséről értesíti az eljárás alá vont személyt, Egyházközsége gondnokát és Presbitériumát, továbbá a döntés nyilvánosságra hozatala céljából az Unitárius Életet, hivatalos folyóiratát.

Budapest, 2005. március 1.

Nyitrai Levente
elnök

Szalontainé Kisgyörgy Zsuzsanna
tag

Lőrinczy Zsolt
tag

Főszerkesztő



*Erdélyi Ferenc úrnak
3324 Felsőtárkány
Fő út 65.*

Nagy érdeklődéssel és egyetértéssel olvastam komoly teológiai felkészültségről tanúszkodó gondolatait a Válaszúti György nagyharsányi emléktáblájának felállításával kapcsolatos reflexióiról. Levelében sajnós azt írja, hogy levelét ebben a formában ne közöljük, mert a feltett kérdések bizonyára újabb kérdéseket vetnek föl, és azokat is tovább kell gondolni. Nagyon sajnálom, hogy így döntött, döntését tiszteletben tartjuk, ennek ellenére, ha megengedi, idézném levelének egy passzusát:

„Javaslok Válaszúti György számára egy emléktáblát. Nagybetűvel állna rajta: LEGYETEK JÓK HA TUDTOK! (Don Bosco-ról készült film betétdalában hangzott el.) A tábla további részében a jézusi ellenség-szeretet példájának állítana emléket. A tábla aljára (a fentnél kisebb nagybetűkkel) kívánkozik egy idézet, ami nem idegen az unitárius szellemségtől: JÓ AZ, AKI JOBB AKAR LENNI.”

Azért idéztem ezt, mert gondolataival teljesen egyetértek és köszönöm.

H Í R E K

Megújult a beregi unitárius szórvány presbitériuma 2005 januárjában.

A hagyományos évi közgyűlésen a gyülekezeti tagság kérésére új gondnokot és presbitereket választottak: Jóni Jenő gondnok, Balogh Tibor, Szabó Elemér és Lakatos László presbiterek lettek.

A régi gondnok Demeter István a városi kisebbségi önkormányzat elnöke lett. Az ötfős vezetőségben három unitárius atyafi tevékenykedik.

Isten áldását kívánjuk munkájukra.

A kelet-magyarországi Szabadelvű Protestáns Kör közreműködésével nagyszombaton (március 26.) ismét bemutatják Vásárosnaményban a Balázs Ferenc-díjas Csányi Ottó vezényletével a Kolozsvári Passiót.

A MAGYARORSZÁGI UNITÁRIUS EGYHÁZ ELNÖKSÉGE tisztelettel és hálával köszöni meg minden kedves adományozónak az szja 1%-ával való támogatást, akik ez úton is mellettünk döntöttek. Kérjük, hogy az elkövetkezendőkben is támogassák egyházunkat, hogy vállalt történelmi hivatását és kötelességeit teljesíteni tudja. Minden kedves hívünk és támogatónk életére és munkájára Isten gazdag áldását kérjük.

**Magyarországi Unitárius Egyház technikai szám: 0200
Unitárius Alapítvány adószám: 18052459-1-41**

A rendelkezési adatlap letölthető: www.unitarius.hu

Az Unitárius Élet, és más kiadványunk megjelentetéséhez különösen értékes támogatást jelentene, ha jövedelemadójuk 1% -nak utalásakor Egyházunkat és Alapítványunkat választanák kedvezményezettként.

Kérésünk idén is ugyanaz: rendelkezzenek a mi javunkra!

Köszönjük!

Tisztelettel értesítjük unitárius testvéreinket, hogy a Heltai Kft. kiadásában nemrégiben megjelent a Rázmány Csaba püspök által szerkesztett **EGY AZ ISTEN** c. kiadvány, melyet több évtizede várnak a magyarországi unitárius hívek, de talán még inkább a vallásos hovatartozását kereső közönség.

A könyvben megtalálható az Unitárius történelmi áttekintés mellett, az Unitárius Hitelvek és eszmerendszer, a Szertartásrend, Egyházvezetés, végül a Magyarország területén működő Egyházközösségek rövid története.

A különösen szép nyomdatechnikával (köszönhetően Schmidt Gábor gondnok úrnak) kiadott könyvecske nem kimondottan az Unitárius hit és eszmerendszer ismerőinek készült, hanem azoknak, akik még nem tudják, hogy már régen unitáriusok!

Nagyon jó útitárs, és ajándék!

Megvásárolható az Unitárius Könyvesboltban 1000 Ft egységárban.

2005. április 10-én, vasárnap 17 órától a Bartók Béla Egyházközség templomában sepsiszentgyörgyi találkozót tartunk, mely alkalomra szeretettel várjuk Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkészt és Farkas Árpád költőt. A találkozó szeretetvendégséggel zárul.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Az aláírt cikkekért a szerzők viselik a felelősséget.

A szerkesztőség fenntartja az írások szellemét és tartalmát nem érintő rövidítések jogát.

Folyóiratunk minden páros hónap végén jelenik meg.

UNITÁRIUS ÉLET

A Magyarországi Unitárius Egyház lapja

Szerkeszti a Szerkesztő Bizottság

Főszerkesztő:

Dr. Zoltán Zoltán

Főszerkesztő-helyettes:

Léta Sándor

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

V., Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055

Telefon/fax: 311-2801

Internet: <http://unitarius.lap.hu>

Terjeszti a Magyarországi Unitárius Egyház.

Megjelenik kéthavonta.

Felelős kiadó:

Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Készült:

a Cerberus Kft.

nyomdaiüzemében

Felelős vezető:

Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1 cv272

Előfizethető:

A lelkészi hivatalokban (Budapesten és vidéken), vagy befizetési csekken.

Bankszámlaszám:

11713005–20011631

Egyes szám ára: 400 Ft
Évi előfizetési díj: 2400 Ft

A Magyarországi Unitárius Egyház internetcíme:

www.unitarius.hu

<http://unitarius.lap.hu>

*Következő lapzárta:
2005. április 25.*